Lietas arhīva Nr. C-0704-20
ECLI:LV:REZT:2020:0518.C29467619.5.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rēzeknē 2020.gada 18.maijā

Rēzeknes tiesa šādā sastāvā: tiesnese S.Rūtena-Laizāne rakstveida procesā izskatīja civillietu Seesam Insurance AS Latvijas filiāles, reģistrācijas Nr. 40103475609, pilnvarotās pārstāves sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija", reģistrācijas Nr.40003717522, vienkāršotās procedūras prasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr. 40103362321, par zaudējumu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] 2019.gada 3.oktobrī Seesam Insurance AS Latvijas filiāles, pilnvarotā pārstāve sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija" tiesā iesniedza prasības pieteikumu pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Rīgas namu pārvaldnieks" par zaudējumu piedziņu.

[1.1] Prasības pieteikumā prasītāja norāda, ka starp prasītāju un /pers. A/ tika noslēgts apdrošināšanas līgums un izsniegta īpašuma apdrošināšanas polise 18/000/006953/18, uz kuras pamata bija apdrošināts dzīvoklis pēc adreses /adrese A/ (turpmāk – Dzīvoklis). Polises darbības termiņš bija no 2018.gada 19.februāra līdz 2019.gada 18.februārim. Polises darbības laikā Dzīvoklis bija appludināts, par ko dzīvojamās mājas apsaimniekotājs sastādīja aktu, norādot, ka appludināšana notika sakarā ar karstā ūdens stāvvada bojājumu. Aktā atbildētāja norādīja, ka neuzņemas atbildību par notikušo, jo ir piedāvājis iedzīvotājiem remontēt stāvvadu, bet lēmums nebija pieņemts un remontam trūkst finansējums. Prasītāja uzskata, ka šādi argumenti nav pamats atbrīvot apsaimniekotāju no atbildības sekojošu apsvērumu dēļ.

Prasītāja apsekoja salieto Dzīvokli, speciālists sastādīja attiecīgo tāmi un, atskaitot ar polisi noteikto pašrisku, prasītāja izmaksāja apdrošināšanas atlīdzību 2196,90 *euro* par remonta izmaksām.

Dzīvojamo māju, kurā atrodas apdrošinātais dzīvoklis, apsaimniekoja atbildētāja.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 907 "Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajām prasībām", atbildētājai bija pienākums vienu reizi mēnesī apsekot visas pārvaldāmās mājas inženierkomunikācijas, kas acīmredzot nebija darīts. Vienlaicīgi, atbildētājai bija pienākums ne tikai apsekot komunikācijas, bet arī veikt kārtējo remontu un nepieļaut avārijas situāciju, kas var apdraudēt personu dzīvību, veselību vai īpašumu.

Atlīdzības pieteikumā ir norādīts, ka dzīvojamā mājā, kurā atrodas Dzīvoklis, komunikācijas nebija mainītas no uzcelšanas gada.

Izmaksu lietā nav gūti pierādījumi tam, ka atbildētāja ir veikusi Ministru kabineta noteikumos Nr. 907 "Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajām prasībām" un Ministru kabineta noteikumos Nr. 408 "Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi" noteiktās darbības, kaut arī viņai kā apsaimniekotājai bija jābūt zināms, ka komunikācijas ir nolietotas un var apdraudēt personu dzīvību, veselību vai īpašumu. Rezultātā, atbildētājas bezdarbības dēļ bija nodarīts zaudējums apdrošinātajam īpašumam.

Ievērojot to, ka ūdens noplūdes cēlonis atradās komunikāciju posmā, kas ietilpst kopīpašuma daļā, atbildētāja kā dzīvojamās mājas pārvaldnieks noplūdes brīdī bija atbildīga par šo komunikāciju uzturēšanu, kā arī par to bojājumu rezultātā nodarītiem zaudējumiem. Savukārt pienākums rūpēties par komunikāciju uzturēšanu ietver sevī ne tikai pienākumu novērst komunikāciju bojājumus to rašanās gadījumā, bet arī regulāri pārbaudīt komunikāciju stāvokli, savlaicīgi veikt to nomaiņu vai labošanu piesardzības apsvērumu dēļ, gādājot, lai komunikācijas pastāvīgi būtu tādā tehniskā stāvoklī, lai pēc iespējas samazinātu avārijas situāciju risku un no tā izrietošus bojājumus.

Lai iestātos zaudējumu atlīdzības pienākums, nav nepieciešams konstatēt, ka zaudējumi būtu nodarīti ar ļaunu nodomu, atbildētājai tīši bojājot komunikācijas, vai rupju neuzmanību, nepievēršot nekādu vērību komunikāciju stāvoklim un izturoties pilnībā bezatbildīgi un nevērīgi pret acīmredzamu bojājumu novēršanu. Tas bija atbildētājas ar likumu noteikts pienākums rūpēties par komunikāciju, tai skaitā komunikāciju tehnisko stāvokli. Pats ūdensvada bojājuma fakts dod pamatu atzīt, ka atbildētājas pārvaldībā esošās komunikācijas nebija pienācīgā kārtībā, ja bija iespējama avārijas situācijas rašanās. Prasītāja uzskata, ka komunikāciju bojājums, kas rada ievērojamu ūdens noplūdi, nav atzīstams ne par nejaušu notikumu, ne nepārvaramu varu, kas dotu pamatu kvalificēt radītos zaudējumus kā nejaušus saskaņā ar Civillikuma 1773. un 1775.pantu.

Tā kā atbildētāja nesedza prasītājai zaudējumus labprātīgi, prasītāja atbilstoši Sadarbības līguma Nr.01767-10-14A nosacījumiem un izsniegtajai pilnvarai, ir pilnvarojusi sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija" iekasēt no atbildētājas iepriekš minētos zaudējumus tiesas ceļā, līdz ar ko prasītājai radās papildus zaudējumi fiksētās maksas 121 *euro* (fiksētā maksa 100 *euro* + PVN 21% 21 *euro*) apmērā par zaudējumu atgūšanas lietas administrēšanu tiesvedības procesā vispārējā kārtībā (nepieciešamo dokumentu izprasīšana un to apkopošana, prasības pieteikuma sagatavošana, nosūtīšana utt.). Ņemot vērā minēto, prasītāja uzskata, ka atbildētājas pienākums ir segt ne tikai zaudējumus, kas saistīti ar apdrošināšanas atlīdzības izmaksu, bet arī zaudējumus, kas saistīti ar zaudējumu atgūšanas administrēšanu tiesvedības procesā. Prasītāja atsaucoties uz 2015.gada 30.jūnija Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedumu lietā Nr. SKC-0093/2015 uzskata, ka minētie izdevumi ir arī prasītāja ar izmaksas lietas administrēšanu saistītie izdevumi, kas ir prasītājas zaudējums, nevis tiesāšanās izdevumi, kuriem piemērojamas civilprocesuālās likuma normas. Atbildētāja bija brīdināta par to, ka piedziņas summa pieaugs, ja lieta tiks izšķirta tiesas ceļā. Šāda prasītājas pārliecība ir apliecināta ar judikatūru, spriedumiem civillietās C15290315, C29378116, C151132916, C26177915 utt.

[1.2] Prasītāja, pamatojoties uz Apdrošināšanas līguma likuma 45.pantu, Dzīvokļa īpašuma likuma 4.pantu, Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 4.-6.pantu, Civillikuma 1635., 1652., 1753., 1756., 1775., 1779.pantu, Ministru kabineta 2017.gada 11.jūlija noteikumiem Nr.408 "Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi", Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumiem Nr.907 "Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajām prasībām", Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumu Nr.905 "Kārtība, kādā tiek plānotas un organizētas ar dzīvojamās mājas renovāciju un rekonstrukciju saistītās darbības"

2.punktu, lūdza tiesu piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai zaudējumus 2317,19 *euro*, kas sastāv no prasītājas izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības 2196,90 *euro* un fiksētās maksas 121 *euro* saskaņā ar sadarbības līgumu Nr.01767-10-14A par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības atgūšanas administrēšanu tiesvedības procesā (par nepieciešamo dokumentu izprasīšanu un to apkopošanu, prasības pieteikuma sagatavošanu, nosūtīšanu utt.), tiesas izdevumus - valsts nodevu 347,69 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 *euro,* kā arī noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6 % gadā no galvenā parāda (lietas 5.-11.lapa).

[2] 2019.gada 11.novembrī tiesā saņemti atbildētājas rakstveida paskaidrojumi, kuros atbildētāja norādījusi, ka prasību neatzīst pilnā apjomā, pamatojoties uz Civillikuma 1068., 1069., 1071., 1776., 1777., 1779., 2289., 2300., 2305. un 2307.pantu, Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 5. un 10.pantu, Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumu Nr.907 "Noteikumi par dzīvojamās mājas apsaimniekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajām prasībām" 3., 3.[1], 13., 15. un 17.punktu, Ministru kabineta 2017.gada 11.jūlija noteikumu Nr.408 "Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi" 21.punktu, un uzskata to par nepamatotu sekojošu apsvērumu dēļ:

No sadarbības līguma izrietošā atlīdzība 121 *euro* pilnvarniekam tiek traktēta kā zaudējumu atlīdzība, kas būtu maksājama prasītājai par to, ka prasītāja un sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija" savā starpā vienojušies par "lietas administrēšanu". Faktiski par juridiskās palīdzības sniegšanu pirmstiesas un tiesvedības procesā. Tās ir prasītājas tiesības piesaistīt lietu vešanai pilnvarotās personas, kuras "administrē lietas", t.i., gatavojas tiesas sēdēm, pārstāv prasītāju tiesās, bet tikai zvērinātiem advokātiem saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.pantu, tiek samaksāti izdevumi par lietas vešanu tiesās un attiecīgi likumdevējs ir noteicis samaksas apmēru. Līdz ar to nav tiesiskas nozīmes, vai lietas tiesās ved juridiskās vai fiziskās personas, ko izvēlas prasītāji. Šādas prasītāju tiesības nav saistāmas ar "zaudējumu nodarīšanu" pašam prasītājam, kurš izvēlas pilnvarotās personas, kas vedīs lietas tiesā un kuru darba samaksa sedzama. Trešajām personām, kas nav šādu sadarbības līgumu līgumslēdzējpuse, nav jācieš jebkādi papildus zaudējumi. Lietas tiesā ir tiesīga vest pati prasītāja, kurai ir savs juridiskais dienests, lai nerastos papildus "zaudējumi". To, ka prasītājs lietas vešanai tiesā izvēlas juridisko personu, ar kuru noslēdz attiecīgu līgumu, pie tā nav vainojams atbildētājs. Šādam pilnvarniekam likumdevējs nav paredzējis segt tiesas izdevumus par lietas vešanu tiesā. Protams, no atgūtajām summām pilnvaras devējs tiesīgs veikt samaksu savam pilnvarniekam, bet pilnvardevēja un pilnvarnieka tiesiskās attiecības nav pamata traktēt kā "zaudējumus", kas rodas pilnvaras devējam, prasītājam lietā. Prasītāja ir tiesīga šādus līgumus neslēgt, lai tie neradītu sev papildus zaudējumus, kā arī izbeigt līgumu jebkurā laikā, lai šādus "zaudējumus" sev neradītu arī turpmāk. Līdz ar to prasījums daļā par 121 *euro* piedziņu ir noraidāms.

Attiecībā uz otru prasījuma daļu par 2196,90 *euro* piedziņu, prasītājai bija jāpierāda, ka atbildētāja ir vainojama zaudējumu nodarīšanā dzīvokļa īpašumam /adrese A/, kas pieder /pers. A/.

Kā norādīts prasībā, apdrošināšanas līgums noslēgts ar /pers. A/. Polises darbības termiņš no 2018.gada 9.februāra līdz 2019.gada 18.februārim. Dzīvokļa appludināšana notika "sakarā ar karstā ūdens stāvvada bojājumu".

Prasītāja ir atspoguļojusi tikai daļu no 2018.gada 22.maija Aktā par saliešanas gadījumā konstatētajiem bojājumiem (turpmāk – Akts) norādīto, noklusējot, ka "karstā ūdens stāvvada sūce" bija konstatēta "dzīvoklī Nr.11 [..]. Rīgas namu pārvaldnieks piedāvāja iedzīvotājiem veikt uzkrājumus karstā ūdens stāvvada nomaiņai. Iedzīvotāji nav pieņēmuši lēmumu par līdzekļu uzkrāšanu, līdz ar to līdzekļi netika uzkrāti. Rīgas namu pārvaldnieks var veikt darbības tikai kad tam pietiks finansējuma un finansējuma trūkuma dēļ nevar mainīt karstā ūdens stāvvadus, kā arī nenes atbildību par avārijas sekām, jo no savas puses iedzīvotājus informēja par karstā ūdens stāvvada maiņas nepieciešamību. Uz apsekošanas brīdi dzīvokļa īpašnieks nebija devis piekļuvi pie kopējām mājas inženierkomunikācijām".

Uz šī pierādījuma pamata tiesā ir iesniegta prasība.

Tomēr aktā norādītajiem faktiem ir būtiska nozīme lietas izskatīšanā, jo atsevišķos dzīvokļu īpašumos, lai konstatētu inženierkomunikāciju bojājumus, nav iespējams iekļūt. Arī finansējuma trūkums liedz veikt inženierkomunikāciju nomaiņu. Tas izriet no Civilprocesa likuma 97.panta pirmās daļas, vērtējot pierādījumus no loģikas likumiem un dzīvē gūtiem novērojumiem, jo termins "vizuāls" ir saistāms tikai ar tādu lietu/priekšmetu vērtēšanu, ko ar redzi var konstatēt, kas nav no tās noslēpts un no ārpuses redzams, jo saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 907 "Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajām prasībām (turpmāk – Noteikumi) 3.punktu, inženiertīklu tehnisko stāvokli nosaka vizuālajā apskatē. Vizuāli neapskata dzīvojamās mājas konstrukcijas, kā arī iekārtu un inženiertīklu daļas, kurām būves tehniskā risinājuma dēļ nevar piekļūt.

Saskaņā ar Noteikumu 3.[1] punktu, "dzīvojamās mājas konstrukcijas, koplietošanas iekārtas un inženiertīklu daļas, kas atrodas dzīvojamo un nedzīvojamo telpu grupās, vizuāli apskata reizi gadā izlases kārtībā, ja dzīvojamās mājas īpašnieks nodrošinājis šādu iespēju". Reizi gadā apsekojot inženierkomunikācijas, kas atrodas atsevišķos īpašumos ir iespējams tikai tad, ja to nodrošina īpašuma/dzīvojamās mājas īpašnieks. Šajā gadījumā dzīvokļa /adrese B/.

Saskaņā ar Noteikumu 13.punktu, "divas reizes gadā dzīvojamās mājas koplietošanas telpu grupās un citās kopīpašuma esošajās telpu grupās un daļās veicama inženiertīklu vizuālā apskate saskaņā ar šo noteikumu 3.punktu.

Kā norādīts 2018.gada 22.maija Aktā, kas nav apstrīdēts un kalpo par pamatu prasībai par zaudējumu piedziņu, "Rīgas namu pārvaldnieks piedāvāja iedzīvotājiem veikt uzkrājumus karstā ūdens stāvvada nomaiņai. Iedzīvotāji nav pieņēmuši lēmumu par līdzekļu uzkrāšanu, līdz ar to līdzekļi nav uzkrāti. Rīgas namu pārvaldnieks var veikt darbus tikai, kad tam pietiks finansējuma un finansējuma trūkuma dēļ nevar mainīt karstā ūdens stāvvadu, kā arī nenes atbildību par avārijas sekām, jo no savas puses iedzīvotājus informēja par karstā ūdens stāvvada nomaiņas nepieciešamību". Līdz ar to iedzīvotāji bija informēti par inženierkomunikāciju tehnisko stāvokli, bet to uzlabošanai no savas puses neko nebija darījuši.

Saskaņā ar Dzīvojamai mājai nepieciešamo remontdarbu apkopojumu un Dzīvojamās mājas uzturēšanas darbu plāniem 2016., 2017. un 2018.gadam, karstā ūdens stāvvada nomaiņai nepieciešami 48600 *euro*, bet kopā ar aukstā ūdens stāvvada nomaiņu nepieciešami 78300 *euro*. Ar šiem remontdarbu apkopojumiem un Dzīvojamās mājas uzturēšanas darbu plāniem tiek iepazīstināti kopīpašnieki, katrs dzīvokļa īpašnieks, jo tie tiek ievietoti dzīvokļu īpašnieku pastkastītēs. Tajos arī norādīts, ka ir nepieciešams veikt uzkrājumus šādiem remonta darbiem, kā arī ir nepieciešams dzīvokļu īpašnieku kopības lēmums par uzturēšanas darbu finansēšanas avotiem. Norādīts arī, ka detalizētu informāciju var saņemt, vēršoties pie galvenā būvinženiera. Līdz ar to mājas kopība tika informēta gan par darbu izmaksām, gan par kopības lēmuma pieņemšanu, gan par avotiem, kur var saņemt detalizētu informāciju.

Vizuālajās pārbaudēs inženierkomunikāciju bojājumus nevarēja konstatēt. Inženierkomunikācijas bojātā daļa atradās atsevišķā dzīvokļa īpašuma robežās.

Prasītāja nav pierādījusi, vai mājai bija pietiekoši naudas līdzekļu, lai nomainītu konkrētās inženierkomunikācijas, vai dzīvokļu īpašnieki nodrošinājuši šādu darbu veikšanai finansējumu.

"Avārijas remonta darbi" tiek veikti. Pēc tam par to veikšanu iztērētie naudas līdzekļi tiek piedzīti no dzīvokļu īpašniekiem saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 11.jūlija noteikumu Nr. 408 "Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi" 21.punktu.

Tomēr tas ir atkarīgs no avārijas situācijas apjoma, materiālo līdzekļu daudzuma, kāds pieejams. Tas neattiecas uz visu inženierkomunikāciju

nomaiņu, šajā gadījumā – karstā ūdensvada sistēmas.

Karstā ūdens stāvvada nomaiņai ir nepieciešami 48600 *euro*, kas ir vairāk, nekā mājas iedzīvotāju uzkrājumi, kas norādīti dzīvojamās mājas ieņēmumu un izdevumu pārskatos par 2017. un 2018.gadiem.

Avārijas situācijas novēršanai iztērētie naudas līdzekļi tiks pieprasīti no dzīvokļu īpašniekiem arī saskaņā ar Civillikuma 2307.pantu.

Līdz ar to lietas materiāli nesatur pierādījumus atbildētājas vainojamai rīcībai, kā tikai fakta konstatāciju par "karstā ūdens stāvvada bojājumu" un tā rezultātā nodarītajiem zaudējumiem.

Nav strīda par to, ka atbildētājai jāveic inženierkomunikāciju apsekošana un remonts, bet tās veikšana vai neveikšana nav karstā ūdens noplūdes iemesls, ja inženierkomunikācijām ir beidzies to ekspluatācijas termiņš un ir nepieciešama to pilnīga nomaiņa. Inženierkomunikāciju apsekošana nenovērš ūdens noplūdes. Arī to apsekošana neattur prasītāju no šādu prasību iesniegšanas tiesās.

Mājas kopība nav pieņēmusi lēmumus par karstā ūdens stāvvada nomaiņu un nav šiem darbiem nodrošinājusi finansējumu, kaut gan mājas iedzīvotāju kopībai ir zināms, ka ir nepieciešama tās nomaiņa un cik tas izmaksā. Līdz ar to mājas kopīpašnieki nav ievērojuši pienācīgo rūpību, lai šādi zaudējumi nerastos.

Cietušie, mājas kopība, nav ievērojusi pienācīgo rūpību, lai zaudējumus novērstu, izņemot sava īpašuma apdrošināšanu.

Pārvaldnieks ir kopības pilnvarotā persona, kura darbojas iedzīvotāju kopības uzdevumā un interesēs. Tas nozīmē, ka dzīvojamās mājas kopībai arī ir jārisina jautājumi, kas attiecas uz inženierkomunikāciju nomaiņu, tam nepieciešamo finanšu līdzekļu nodošanu savam pilnvarniekam, attiecīgu lēmumu pieņemšanu.

Tas izriet arī no kopīpašuma jēgas un mērķa, kuru regulē Civillikuma 1068.pants. Arī zaudējumi, kas nodarīti vienam no kopīpašniekiem, kas cēlušies nolietojušos inženierkomunikāciju dēļ, kuru nomaiņai nav nodrošināti līdzekļi, jānes kopīpašniekiem samērīgi ar viņu daļām.

Atbildētāja uzskata, ka prasītāja nav pierādījusi zaudējumu piedziņas priekšnosacījumus. Pat ūdens noplūdes cēloni nav skaidrojusi, bet savu prasību pamatojusi tikai uz atbildētājas iegūtajiem pierādījumiem – atbildētājas sastādīto 2018.gada 22.maija Aktu par saliešanas gadījumā konstatētajiem bojājumiem, kurā norādīts, ka "atbildētājs nenes atbildību par avārijas sekām" (lietas 52.-59.lapa).

[3] 2019.gada 22.novembrī tiesā no prasītājas pilnvarotās pārstāves tika saņemta atsauksme par atbildētājas sniegtajiem paskaidrojumiem, kurā prasītājas pilnvarotā pārstāve atbildētājas sniegtos paskaidrojumus vērtē kā nepamatotus sekojošu apsvērumu dēļ:

Konkrētajā lietā prasība celta pret atbildētāju, kurš apsaimnieko dzīvojamo māju uz likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju 50.panta ceturto un piekto daļu, un kurai ar normatīvajiem aktiem uzlikts par pienākumu regulāri apsekot komunikācijas, informēt kopīpašniekus par to nolietojumu, tehnisko stāvokli, un sagatavojot dokumentus, kas pamato attiecīgā finansējuma piešķiršanas nepieciešamību.

Arī no atbildētājas nav gūti pierādījumi tam, ka atbildētāja būtu informējusi dzīvokļu īpašniekus par dzīvojamās mājas komunikāciju faktisko stāvokli, nepieciešamību veikt kārtējo vai ārpuskārtas remontu, nav sastādījis un iesniedzis saskaņošanai remonta tāmi vai budžeta projektu.

Neskatoties uz to, ka šajā lietā atbildētāja apsaimnieko dzīvojamo māju nevis uz līguma, bet uz likuma pamata, no viņas arī ir jābūt sagaidāmam, ka atbildētāja kā profesionāls pārvaldnieks rīkosies ar pienācīgu rūpību, kas acīmredzot netika darīts.

Līdz ar to prasītājas pilnvarotā pārstāve uzskata par nepamatotiem atbildētājas iebildumus, ka dzīvokļu īpašnieki nav devuši atbildētājai pienācīgu uzdevumu un nav nodrošinājuši līdzekļus šī uzdevuma veikšanai, jo atbildētāja nav pierādījusi, ka tā būtu veikusi obligāti veicamās pārvaldīšanas darbības – plānojusi un organizējusi nolietojušos inženierkomunikāciju rekonstrukciju.

Papildus tam, prasītājas pilnvarotā pārstāve vērš uzmanību, ka aktā atbildētāja arī norādījusi, ka neuzņemas atbildību par notikušo sakarā ar to, ka komunikācijas dzīvoklī, kurā notika noplūde, bija aizbūvētas. Komunikāciju regulāra apsekošana ir apsaimniekotājas pienākums, līdz ar to atbildētājai kā speciālistei šajā jomā vajadzēja brīdināt dzīvokļa īpašnieku, ka aizliegts aizbūvēt inženierkomunikāciju nišu, lai nodrošinātu komunikāciju apsekošanu. Lietā nav pierādījumu ne par aukstā ūdens stāvvada apsekošanu, ne dzīvokļa īpašnieka brīdināšanu par nepieļaujamību aizbūvēt piekļuvi stāvvadam. Tādējādi tiek izslēgta dzīvokļa īpašnieka atbildība, jo atbildētāja nav pierādījusi, ka dzīvokļa īpašnieks būtu traucējis atbildētājai veikt normatīvajos aktos uzliktos pienākumus.

Ņemot vērā iepriekš minēto, prasītājas pilnvarotā pārstāve uzskata, ka prasība iesniegta pamatoti un apmierināma pilnā apjomā (lietas 73.-74.lapa).

Tā kā puses nav lūgušas lietas izskatīšanu tiesas sēdē, kā arī tiesa neuzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 250.^{25}pantu, tiesa civillietu izskata rakstveida procesā un saskaņā ar minētā panta pirmo daļu, 2020.gada 6.janvārī tiesa puses rakstveidā informēja par tiesas sastāvu, kas izskatīs lietu, izskaidroja tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesim, kā arī, ka saīsinātā sprieduma norakstu tiesas kancelejā varēs saņemt 2020.gada 18.maijā, izskaidrojot Civilprocesa likuma 250.^{25} panta trešajā daļā paredzētos noteikumus (lietas 83.lapa). Noraidījums tiesnesei nav pieteikts.

Tiesa 2020.gada 18.maijā taisīja saīsināto spriedumu civillietā Nr. C29467619 Seesam Insurance AS Latvijas filiāles, reģistrācijas Nr. 40103475609, pilnvarotās pārstāves sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija", reģistrācijas Nr.40003717522, vienkāršotās procedūras prasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr. 40103362321, par zaudējumu piedziņu (lietas 87.-88.lapa).

2020.gada 25.maijā tiesā saņemts atbildētājas lūgums par pilna sprieduma sastādīšanu.

Līdz ar to, saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{25} panta 2^{1}. daļu, tiesa sastāda spriedumu atbilstoši šā likuma 193.pantā noteiktajam sprieduma saturam.

Motīvu daļa

[4] Pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus un pušu iesniegtos paskaidrojumus, tiesa uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji šādu apsvērumu dēļ.

Civilprocesa likuma 192.pants nosaka, ka tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.pantu, tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota ar tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

[5] Lietā nav strīda, ka 2018.gada 19.februārī starp prasītāju kā apdrošinātāju un /pers. A/ kā apdrošinājuma ņēmēju noslēgta privātpersonu īpašuma apdrošināšanas polise Nr.18/000/006953/18, nosakot līguma darbības periodu no 2018.gada 19.februāra līdz 2019.gada 18.februārim; apdrošināšanas objekta adrese – /adrese A/; īpašuma apdrošināšanas objekts – dzīvoklis sērijveida/bloku mājā un iedzīve bez saraksta; apdrošinātie riski – uguns; zibens; eksplozija; lidaparāti; vētra; krusa; ūdens; apkures un/vai kanalizācijas sistēmas avārijas; zādzība pēc ielaušanās; laupīšana; trešo personu prettiesiska rīcība; transporta līdzekļa trieciens; zemestrīce; pašrisks - 140 *euro*; civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas objekts – dzīvokļa

īpašnieka/īrnieka civiltiesiskā atbildība; pašrisks - 140 *euro*; nelaimes gadījumu apdrošināšanas objekts – nelaimes gadījumu apdrošināšana (lietas 25.-28.lapa).

[5.1] Tāpat lietā nav strīda, ka polises darbības laikā – 2018.gada 11.maijā notikusi dzīvokļa /adrese A/ (turpmāk – Dzīvoklis), appludināšana.

[5.2] Lietā nav strīda, ka atbildētāja ir dzīvojamās mājas Nīcgales ielā 46 k-1, Rīgā (turpmāk – Dzīvojamās mājas), pārvaldniece un apsaimniekotāja.

[5.3] Atbildētāja 2018.gada 21.maijā ir veikusi Dzīvokļa apsekošanu, par ko 2018.gada 22.maijā ir sastādījusi Aktu par saliešanas gadījumā konstatētajiem bojājumiem Nr.1-8/13332 (turpmāk – Akts), kurā norādīts, ka bojājuma cēlonis tika konstatēts ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas, konkrēti karstā ūdens stāvvada bojājums. Minētajā Aktā norādīts, ka "apsekošanas laikā ir redzami saliešanas bojājumi. Pēc dzīvokļa īpašnieces vārdiem saliešana notika 2018.gada 11.maijā. Visticamāk šos bojājumus izraisīja karstā ūdens stāvvada sūce dzīvoklī Nr. 11. 2014., 2015., 2016., 2017. un 2018.gadā Rīgas namu pārvaldnieks piedāvāja iedzīvotājiem veikt uzkrājumus karstā ūdens stāvvadu nomaiņai. Iedzīvotāji nav pieņēmuši lēmumu par līdzekļu uzkrāšanu, līdz ar to līdzekļi netika uzkrāti. Rīgas namu pārvaldnieks var veikt darbus tikai kad tam pietiks finansējuma un finansējuma trūkuma dēļ nevar mainīt karstā ūdens stāvvadus, kā arī nenes atbildību par avārijas sekām, jo no savas puses iedzīvotājus informēja par karstā ūdens stāvvada nomaiņas nepieciešamību. Uz apsekošanas brīdi 11 dzīvokļa īpašnieks nebija devis piekļuvi pie kopējām mājas inženierkomunikācijām komisijai." Aktā norādīts, ka komisija, veicot dzīvokļa Nr. 5 apsekošanu dzīvokļa īpašnieka/īrnieka klātbūtnē, konstatēja šādus bojājumus un dzīvokļa norobežojošo konstrukciju remonts/nomaiņa: 1) istaba: griestu apdares veids: krāsoti, bojājuma platība – 0,8 m^2; grīdas apdares veids: parketa dēļi, bojājuma platība 0,7 m^2; 2) gaitenis: griestu apdares veids: krāsoti, bojājuma platība 0,7 m^2 (lietas 29.-30.lapa).

Neviena no pusēm nav apšaubījusi Aktā konstatēto apstākļu patiesumu, un proti, ka bojājumus Dzīvoklim izraisīja karstā ūdens stāvvada sūce dzīvoklī Nr. 11.

No lietas materiāliem pievienotā prasītājas 2018.gada 28.maija sastādītā Apskates akta lietā Nr. 18-18-0207 izriet, ka Dzīvokļa apskates laikā tika konstatēti sekojoši bojājumi: 1) istaba: griesti (dekor. krāsojums) – dzelteni plankumi, aptuvenais daudzums 2 m^2; grīda (parkets) – uzbrieda, aptuvenais daudzums 1 m^2; 2) gaitenis: griesti (krāsoti) – uzpūtās krāsojums, aptuvenais daudzums 1 m^2; 3) virtuve: griesti (krāsoti) – parādījās plaisa, aptuvenais daudzums 1 m^2 (lietas 32.lapa).

Pēc prasītājas pasūtījuma /pers. C/, būvniecības speciālista sertifikāta Nr. 4-03691, ir sagatavojis Dzīvokļa lokālo remontu tāmi Nr. 21-07/06/2018-S telpu atjaunošanas darbiem pēc negadījuma. Tāmes tiešās izmaksas kopsummā bez PVN norādītas 2241,90 *euro*. Tāmē kā telpu atjaunošanas darbu izpildītājs norādīta sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Carlstrom", reģistrācijas Nr. 40103924471 (lietas 33.-34.lapa).

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Carlstrom" ir veikusi objekta /adrese A/ atjaunošanas darbus pēc apdrošināšanas gadījuma, ko apliecina lietas materiāliem pievienotais 2018.gada 21.decembra starp pasūtītāju /pers. B/ un izpildītāju - sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Carlstrom" noslēgtais Darbu pieņemšanas – nodošanas akts Nr. 21/12/2018-01, kurā norādīts, ka atjaunošanas darbi pēc apdrošināšanas negadījuma ir veikti labā kvalitātē un pasūtītājam nav nekādu pretenziju pret izpildītāju, un tas pieņem veiktos objekta atjaunošanas darbus (lietas 36.lapa).

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Carlstrom" atbildētājai 2018.gada 27.decembrī ir izrakstījusi rēķinu Nr. 18-12 2018 par Objekta atjaunošanu saskaņā ar tāmi Nr. 21 – 07/06/2018-S, /adres A/, par summu 2241,90 *euro*. Ņemot vērā rēķinā ietverto atlaidi 45 *euro*, prasītājai minētais rēķins par summu 2196,90 *euro* ir bijis jānomaksā līdz 2019.gada 2.janvārim (lietas 35.lapa).

Prasītāja 2019.gada 7.februārī ir nosūtījusi atbildētājai Paziņojumu par zaudējumu atlīdzību Nr. 1-1.6/121-2019, lūdzot atlīdzināt zaudējumus 2196,90 *euro* apmērā par izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību dzīvokļa īpašniekam līdz 2019.gada 7.martam (lietas 37.-38.lapa).

2019.gada 4.septembrī prasītājas pilnvarotā pārstāve sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija" nosūtījusi atbildētājai Paziņojumu par zaudējumu atmaksu 2196,90 *euro* apmērā, lūdzot atlīdzināt minēto summu līdz 2019.gada 16.septembrim (lietas 39.lapa).

Apdrošināšanas līguma likuma 45.panta pirmā daļa noteic, ka apdrošinātājam, kas izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību, ir subrogācijas tiesība.

Proti, prasītājai ir tiesība pārņemt apdrošinātā prasības tiesības izmaksātās summas apmērā pret personu, kura ir atbildīga par zaudējumiem, līdz ar to tiesa atzīst, ka prasītāja ir pamatoti cēlusi prasību tiesā par gūto zaudējumu atlīdzību.

[6] Lietā pastāv strīds par to, vai atbildētājai ir pienākums atlīdzināt izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības apmēru prasītājai un par to, vai karstā ūdens stāvvada sūces un ūdens noplūdes rezultātā nodarītie zaudējumi radušies atbildētājas darbības vai bezdarbības rezultātā.

[6.1] Prasītāja norādījusi, ka atbildētāja ir pieļāvusi neattaisnojamu bezdarbību, jo nenodrošina dzīvojamās mājas inženierkomunikāciju funkcionēšanu tādā kārtībā, lai tās neradītu zaudējumus dzīvokļu īpašniekiem.

Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 5.panta pirmais pants noteic, ka dzīvojamās mājas pārvaldīšanas nodrošināšana (tajā skaitā ar dzīvojamās mājas pārvaldīšanu saistītu lēmumu pieņemšana, darījumu slēgšana) ir dzīvojamās mājas īpašnieka pienākums. Minētā panta ceturtajā daļā noteikts, ka lēmumus, kas attiecas uz obligāti veicamo pārvaldīšanas darbību nodrošināšanu kopīpašumā esošā dzīvojamā mājā — pārvaldīšanas uzdevuma uzdošanu, tā atsaukšanu, mājas uzturēšanai nepieciešamo pakalpojumu līgumu slēgšanas noteikumiem, kā arī kārtību, kādā nosakāmi un maksājami obligātie izdevumi un atlīdzība par pārvaldīšanu, pieņem, ievērojot Dzīvokļa īpašuma likuma noteikumus par dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumu pieņemšanu, un tie ir saistoši ikvienam dzīvojamās mājas kopīpašniekam.

Dzīvokļa īpašuma likuma 16.panta otrās daļas 9.punktā noteikts, ka dzīvokļu īpašnieku kopība ir tiesīga pieņemt lēmumu par dzīvojamās mājas pārvaldīšanas izdevumu noteikšanas un maksāšanas kārtību.

Turpretī likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta septītā daļa noteic, ka pašvaldības pienākums ir pārvaldīt un apsaimniekot dzīvojamo māju līdz tās pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotajai personai.

Augstākās tiesas Senāts 2019. gada 12. decembra sprieduma Nr. SKC-109/2019 11.5 punktā ir norādījis, ka saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50. panta septīto daļu pašvaldības pienākums ir pārvaldīt un apsaimniekot dzīvojamo māju līdz tās pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai. Ar minētā likuma 2008. gada 21. februāra grozījumiem tika noteikts, ka arī tādā gadījumā, kad dzīvokļu īpašnieki nav pārņēmuši pārvaldīšanas tiesības, viņi likumā noteiktā kārtībā savstarpēji vienojoties, nosaka dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas kārtību, un maksu par to (likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50. panta trešās daļas 1. punkts).

Senāts, skaidrojot likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50. panta septīto daļu un uzsverot, ka minētās normas iztulkojums attiecas uz likuma regulējumu pirms 2008. gada 21. februāra grozījumiem, norādīja: „[..] kamēr nav izveidojies dzīvokļu īpašnieku kopums, kas kā subjekts var veikt mājas pārvaldīšanu un saistībā ar to uzstāties tiesiskajās attiecībās ar trešajām personām, dzīvokļu īpašnieki paši nepiedalās būtisko jautājumu izlemšanā par mājas pārvaldīšanu. Būtībā dzīvokļu īpašnieki ir personas, kas gūst labumu no tā, ka pašvaldība (ar tās uzdevumu pildoša mājas pārvaldītāja palīdzību) pilda tai no likuma izrietošo pienākumu." (sk. *Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC154/2011 (C24063907) 7. punktu;* sk. arī *Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011. gada 16. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA–23/2011 (A42575707) 13. punktu*).

Senāta ieskatā, vismaz no brīža, kad stājās spēkā iepriekš minētie likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 2008. gada 21. februāra grozījumi, arī tādās dzīvojamās mājās, kurās dzīvokļu īpašnieku kopums (kopība) nav pārņēmis attiecīgās mājas pārvaldīšanas tiesības, dzīvokļu īpašnieku kopība ir atzīstama par īpaša veida tiesību subjektu, kas var stāties tiesiskajās attiecībās ar trešajām personām. Piemēram, noslēgt trīspusējos līgumus starp dzīvokļa īpašnieku kopību, pārvaldnieku un noteiktu dzīvojamās mājas remonta darbu veicēju. Vienlaikus līdz pārvaldīšanas tiesību pārņemšanai šādai dzīvokļu īpašnieku kopībai ir ierobežotas tiesības īstenot dzīvojamās mājas pārvaldīšanu, tostarp tā nav tiesīga mainīt likumā noteikto pārvaldnieku vai izvēlēties, kurai personai pašvaldība uzticēs dzīvojamās mājas pārvaldīšanu.

Pašvaldība, ja tā mājas pārvaldīšanu uzdod citai personai, tostarp tās kapitālsabiedrībai, rīkojas kā dzīvokļu īpašnieku kopības likumiskais pārstāvis, un attiecīgi šī rīcība nodibina tiesiskās attiecības starp dzīvokļu īpašnieku kopību un pašvaldības izraudzīto pārvaldnieku. Apstāklim, ka attiecīgajā līgumā kā līdzēji norādīti pašvaldība un tās izraudzītais pārvaldnieks, nav nozīmes, jo izšķirošs ir tiesisko attiecību un tajās iesaistīto personu lomas vērtējums pēc būtības. Aplūkojamās apsaimniekošanas attiecības pēc būtības pastāv starp pārvaldnieku un dzīvokļu īpašnieku kopību, kuras labā un interesēs pārvaldīšana tiek veikta, bet pašvaldība, šīs attiecības nodibinot, ir rīkojusies tikai kā kopības likumiskais pilnvarnieks.

No lietas materiāliem izriet, ka Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieki nav izveidojuši dzīvokļu īpašnieku sabiedrību vai slēguši pārvaldīšanas līgumu ar atbildētāju, tāpēc tiesa konstatē, ka atbildētāja apsaimnieko Dzīvojamo māju pašvaldības uzdevumā.

Prasība ir celta tieši par likumā (nevis līgumā) noteikto pārvaldnieka pienākumu neizpildi, prasītājai prasību pamatojot, cita starpā, ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.pantu par obligāti veicamajām pārvaldīšanas darbībām.

Atbilstoši Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 14.panta pirmajai daļai pārvaldnieka pienākums ir ievērot dzīvojamo māju pārvaldīšanu regulējošo un citu normatīvo aktu prasības, kā arī šā likuma 4.pantā noteiktos dzīvojamās mājas pārvaldīšanas principus. Kurzemes apgabaltiesas Civillietu kolēģija 2020.gada 27.aprīļa spriedumā lietā Nr. C29457419 7.2.5.punktā ir norādījusi, ka šī prasība attiecas uz jebkuru tiesību subjektu, kurš pilda pārvaldnieka pienākumus, neatkarīgi no tā, vai pienākumi izriet no līguma vai likuma.

Ņemot vērā iepriekš minēto, nosakot atbildētājas atbildības pakāpi, tiesa pārbauda, vai atbildētāja kā Dzīvojamās mājas pārvaldniece ir veikusi savu pienākumu ievērot dzīvojamo māju pārvaldīšanu regulējošo un citu normatīvo aktu prasības, kā arī Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 4.pantā noteiktos dzīvojamās mājas pārvaldīšanas principus.

[6.2] Saskaņā ar Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas likuma 4.pantu dzīvojamās mājas pārvaldīšanas principi ir šādi: 1) pārvaldīšanas procesa nepārtrauktība nodrošina dzīvojamās mājas lietošanas īpašību (kvalitātes) saglabāšanu visā tās ekspluatācijas laikā; 2) pēc iespējas optimālu pārvaldīšanas darba metožu izvēle, tajā skaitā optimālu dzīvojamās mājas pārvaldīšanas izdevumu veidošana, samērojot tos ar dzīvojamās mājas īpašnieka maksātspēju; 3) sniegto pakalpojumu saturs un kvalitāte nodrošina pārvaldāmās dzīvojamās mājas lietošanas īpašību (kvalitātes) saglabāšanu visā tās ekspluatācijas laikā; 4) indivīda drošības vai veselības aizskāruma nepieļaujamība pārvaldīšanas procesā; […].

Dzīvokļa īpašuma likuma 4.panta pirmās daļas 1.apakšpunktā noteikts, ka kopīpašumā esošajā daļā ietilpst: dzīvojamās mājas un tās ārtelpu (galeriju, balkonu, lodžiju, terašu) ārējās norobežojošās konstrukcijas (tai skaitā sienas, arhitektūras elementi, jumts, koplietošanas telpu logi un durvis, arī ārdurvis), iekšējās slodzi nesošās konstrukcijas (tai skaitā nesošās sienas un kolonnas, kā arī atsevišķos īpašumus norobežojošās sienas), starpstāvu pārsegumi (tai skaitā siltuma un skaņas izolācijas slāņi), koplietošanas telpas (tai skaitā bēniņi, kāpņu telpas, pagrabtelpas), kā arī dzīvojamo māju apkalpojošās inženierkomunikāciju sistēmas, iekārtas un citi ar dzīvojamās mājas ekspluatāciju saistīti funkcionāli nedalāmi elementi, kas nepieder pie atsevišķā īpašuma (tai skaitā atsevišķā īpašuma robežās esošie sildelementi, ja to funkcionālā darbība ir atkarīga no kopīpašumā esošajām inženierkomunikācijām).

Savukārt, atbilstoši šī likuma 3.panta pirmajai daļai un otrās daļas 2.punktam atsevišķais īpašums ir dzīvojamā mājā esoša būvnieciski norobežota un funkcionāli nošķirta telpa vai telpu grupa. Atsevišķā īpašuma elementi ir inženiertīkli un inženierkomunikācijas līdz kopīpašuma stāvvadiem.

No atbildētājas sastādītā Akta izriet, ka sūce ir bijusi karstā ūdens stāvvadā Dzīvojamās mājas dzīvoklī Nr.11 (lietas 30., 60.lapa).

Atbildētāja savos paskaidrojumos ir norādījusi, ka […] inženierkomunikācijas bojātā daļa atradās atsevišķā dzīvokļa īpašuma robežās (lietas 55.lapa).

Šajā sakarā Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2020.gada 3.jūnija spriedumā lietā Nr. CA-0202-20/5 ir norādījusi, ka karstā ūdens apgādes sistēmas elementa atrašanās dzīvokļa īpašuma robežās nav atzīstama par vienīgo un izšķirošo pazīmi, kas nošķir atsevišķu dzīvokļa īpašumu ar tam piederīgiem elementiem no daudzdzīvokļu mājas kopīpašumā esošās daļas. Otrs priekšnoteikums, lai izšķirtu, vai attiecīgā inženierkomunikācija, konkrētajā gadījumā karstā ūdens stāvvads, ir atsevišķā dzīvokļa īpašuma daļa, vai daudzdzīvokļu mājas kopīpašumā esošā daļa, ir tā funkcionalitāte (izmantošanas iespējas). Citiem vārdiem sakot, nozīme ir tam, vai attiecīgā atsevišķā dzīvokļa īpašumā esošās ūdensvada daļas ekspluatācija iespējama patstāvīgi, neietekmējot kopīpašumā esošo mājas daļu, kad piemērojama Dzīvokļa īpašuma likuma 3.panta otrā daļa, vai tā funkcionālā darbība ir atkarīga no kopīpašumā esošajām inženierkomunikācijām, kad piemērojama šī likuma 4.panta pirmā daļa.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka bojājums ir radies Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieku kopīpašumā esošajā daļā, jo kā atzinusi Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2020.gada 1.jūnija spriedumā lietā Nr. CA-0106-20/5 un 2020.gada 3.jūnija spriedumā lietā Nr. CA-0202-20/5, stāvvada ekspluatācija nav iespējama patstāvīgi, neietekmējot kopīpašumā esošo mājas daļu un tā funkcionālā darbība ir atkarīga no kopīpašumā esošajām inženierkomunikācijām.

[6.3] Atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumu Nr.907 "Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajam prasībām" (turpmāk – Noteikumi Nr. 907) 2. un 3.punktam, dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un komunikāciju apsekošanu, tehnisko apkopi un kārtējo remontu veic, lai nodrošinātu dzīvojamās mājas uzturēšanu (fizisku saglabāšanu) visā tās ekspluatācijas laikā un nepieļautu apdraudējuma iestāšanos. Dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un inženierkomunikāciju tehnisko stāvokli nosaka vizuālajā pārbaudē. Pārbaudes faktu fiksē dzīvojamās mājas apsekošanas reģistrācijas žurnālā, kas ir mājas lietas sastāvdaļa.

Noteikumu Nr. 907 6.punkts noteic, ka dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un inženierkomunikāciju tehnisko apkopi, vizuālo pārbaudi, tehnisko apsekošanu un bojājumu novēršanu nodrošina dzīvojamās mājas pārvaldītājs.

Arī Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.panta pirmajā daļā noteikts, ka dzīvojamās mājas pārvaldīšana ietver: 1) obligāti veicamās pārvaldīšanas darbības, tajā skaitā dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un komunikāciju apsekošana, tehniskā apkope un kārtējais remonts; 2) citas pārvaldīšanas darbības. Atbilstoši minētā panta otrajai daļai, obligāti veicamās pārvaldīšanas darbības ir 1) dzīvojamās mājas uzturēšana (fiziska saglabāšana) atbilstoši normatīvo aktu prasībām; 2) pārvaldīšanas darba plānošana, organizēšana un pārraudzība.

Šajā lietā jautājums ir tieši par komunikāciju, tostarp karstā ūdens stāvvadu uzturēšanu lietojamā stāvoklī un iespējamo avāriju rašanās novēršana, apsekojot un veicot to kārtējo remontu atbilstoši Dzīvojamu māju pārvaldīšanas likuma 6. panta otrās daļas 1. punkta „d" apakšpunktam, attiecīgi šādas darbības ietilpst Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas obligāti veicamo darbību sarakstā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, inženierkomunikāciju uzturēšana kārtībā ir saistīta ar ēkas normālas ekspluatācijas nodrošināšanu. Dzīvojamās mājas lietošana nav iespējama, nenodrošinot inženierkomunikāciju atbilstību prasībām, tādējādi inženierkomunikāciju uzturēšana, tehniskā apkope, bojājumu novēršana un remonts ir obligāti veicamas pārvaldīšanas darbības.

Civillikuma 3.pantā noteikts, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības.

No lietas materiāliem izriet, ka Dzīvokļa saliešanas gadījums notika 2018. gada 11.maijā.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 907 13.2.punktu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2018.gada 21.decembrim), reizi mēnesī dzīvojamās mājas koplietošanas telpu grupās un citās kopīpašumā esošajās telpu grupās un daļās veicama inženiertīklu vizuālā apskate saskaņā ar šo noteikumu 3.punktu ūdensapgādes sistēmai, līdz ar to tiesa atzīst par nepamatotu atbildētājas paskaidrojumos norādīto argumentu, ka inženiertīklu vizuālā apskate ir veicama divas reizes gadā.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.907 3.[1] punktu (redakcijā, kas bija spēkā avārijas brīdī), dzīvokļu īpašumos sadalītā dzīvojamā mājā pārvaldnieks kopīpašuma daļā ietilpstošo iekārtu un inženierkomunikāciju daļas, kas atrodas atsevišķos īpašumos, vizuāli pārbauda pārvaldīšanas līgumā noteiktajā kārtībā. Ja dzīvokļa īpašnieks pārvaldniekam nenodrošina iespēju veikt vizuālo pārbaudi, minēto faktu fiksē dzīvojamās mājas apsekošanas reģistrācijas žurnālā.

Ņemot vērā to, ka pārvaldīšanas līgums ar dzīvokļu īpašnieku kopību nav noslēgts, atbildētājai pēc analoģijas Noteikumu Nr. 907 13.2.punktam bija pienākums šo vizuālo pārbaudi veikt vai nu reizi mēnesī vai vienoties ar Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem par citu kārtību, kādā veicama atsevišķos īpašumos atrodošo kopīpašuma daļā ietilpstošo iekārtu un inženierkomunikāciju daļu vizuālā pārbaude.

Vizuālās pārbaudes mērķis ir savlaicīgi konstatēt un novērst inženierkomunikāciju bojājumu vai avāriju veicinošus faktorus.

Zemgales apgabaltiesa 2020.gada 4.jūnija spriedumā lietā Nr. CA-0286-20/12 ir atzinusi, ka regulāri izpildot apsekošanu, pārbaudot komunikācijas, ir iespējams atklāt un novērst traucējumus, lai tādā veidā pēc iespējas ilgāk saglabātu komunikāciju iepriekšējo stāvokli, līdz ar to vizuālā pārbaude nevar tikt uzskatīta par mazsvarīgu pasākumu dzīvojamo māju pārvaldīšanas veikšanā.

Atbildētāja šajā sakarā ir norādījusi, ka reizi gadā apsekot inženierkomunikācijas, kas atrodas atsevišķos īpašumos ir iespējams tikai tad, ja to nodrošina īpašuma/dzīvojamās mājas īpašnieks. Šajā gadījumā dzīvokļa Nr. /adrese B/ (lietas 54.lapa).

Tiesa konstatē, ka lietā nav iesniegts Dzīvojamās mājas apsekošanas reģistrācijas žurnāls, līdz ar to tiesa atzīst, ka lietā nav iesniegti pierādījumi tam, ka atbildētāja atbilstoši Noteikumu Nr. 907 13.2 punktam redakcijā, kas bija spēkā līdz 2018.gada 21.decembrim, ik mēnesi līdz avārijas brīdim ir veikusi inženierkomunikāciju vizuālo pārbaudi karstā ūdens stāvvadiem, kā arī nav iesniegti pierādījumi tam, kas apstiprinātu atbildētājas paskaidrojumos norādīto argumentu, ka dzīvokļa /adrese B/, īpašnieks ir liedzis atbildētājai iespēju veikt vizuālo pārbaudi, un šāds fakts būtu fiksēts dzīvojamās mājas apsekošanas reģistrācijas žurnālā, līdz ar to tiesa atzīst, ka šāda atbildētājas bezdarbība, neveicot mājas komunikāciju apsekošanu atbilstoši iepriekš minētajām likuma normu prasībām un savlaicīgi nekonstatējot bojājumus, ir cēloniskā sakarībā ar notikušo avāriju.

Atbildētāja savos paskaidrojumos ir norādījusi, ka vizuālajās pārbaudēs inženierkomunikāciju bojājumus nevarēja konstatēt. Inženierkomunikācijas bojātā daļa atradās atsevišķa dzīvokļa īpašuma robežās (lietas 55.lapa).

Tiesa šādu atbildētājas argumentu atzīst par nepamatotu, jo, ja pazīmi par atrašanos dzīvokļa īpašuma robežās atzītu par pietiekamu, tad Dzīvokļa īpašuma likuma 3.panta pirmajā daļā noteiktajai funkcionalitātei nebūtu nekādas nozīmes un jebkurš inženierkomunikāciju stāvvads dzīvokļa robežās būtu atzīstams par dzīvokļa īpašnieka atsevišķo īpašumu (*sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 24.maija spriedumu lietā SKC-108/2016 (C30751711)*).

Apstāklis, ka kopīpašumā esošās inženierkomunikācijas atrodas atsevišķajos dzīvokļu īpašumos, nevar būt par pamatu, lai atbildētāja nepildītu normatīvajos aktos noteiktās prasības (*sk. Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2020.gada 1.jūnija spriedumu lietā Nr. CA-0106-20/5*).

Līdz ar to, neesot pierādījumiem par karstā ūdens stāvvadu vizuālo pārbaudi, ir pamats atzīt, ka atbildētāja tai uzlikto pienākumu par inženierkomunikāciju apsekošanu nav izpildījusi.

[6.4] Atbildētāja savos paskaidrojumos ir norādījusi, ka iedzīvotāji bija informēti par inženierkomunikāciju tehnisko stāvokli, bet to uzlabošanai no savas puses neko nebija darījuši un atsaukusies uz Aktā norādīto, ka "Rīgas namu pārvaldnieks piedāvāja iedzīvotājiem veikt uzkrājumus karstā ūdens stāvvada nomaiņai. Iedzīvotāji nav pieņēmuši lēmumu par līdzekļu uzkrāšanu, līdz ar to līdzekļi nav uzkrāti. Rīgas namu pārvaldnieks var veikt darbus tikai tad, kad tam pietiks finansējuma un finansējuma trūkuma dēļ nevar mainīt karstā ūdens stāvvadu, kā arī nenes atbildību par avārijas sekām, jo no savas puses iedzīvotājus informēja par karstā ūdens stāvvada nomaiņas nepieciešamību" (lietas 54.lapa).

Saskaņā ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.panta otrās daļas 2.punktu, obligāti veicamās pārvaldīšanas darbības ir pārvaldīšanas darba plānošana, organizēšana un pārraudzība, tajā skaitā pārvaldīšanas darba plāna, tajā skaitā uzturēšanai nepieciešamo pasākumu plāna, sagatavošana, attiecīgā gada budžeta projekta sagatavošana, finanšu uzskaites organizēšana.

Atbilstoši Ministru kabineta 2010. gada 28. septembra noteikumu Nr. 905 "Kārtība, kādā tiek plānotas un organizētas ar dzīvojamās mājas renovāciju un rekonstrukciju saistītās darbības" (turpmāk – Noteikumi Nr. 905) 2.punktam, dzīvojamās mājas renovāciju vai rekonstrukciju plāno, organizē un pārrauga dzīvojamās mājas pārvaldītājs, lai nodrošinātu dzīvojamo māju pārvaldīšanas darbību izpildi. Dzīvojamās mājas renovācija šo noteikumu izpratnē ietver arī tās iekārtu un inženierkomunikāciju renovāciju (Noteikumu Nr. 905 3.punkts).

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 905 11.punktu, ja dzīvojamās mājas īpašnieks nav pilnvarojis pārvaldnieku lemt par pārvaldīšanas darba plāna un nākamā gada budžeta apstiprināšanu, kā arī pārvaldīšanas izdevumu noteikšanu, dzīvojamās mājas renovāciju vai rekonstrukciju pārvaldnieks plāno saskaņā ar šo Noteikumu 12., 13., 14., 15., 16. un 17.punktā minēto kārtību (dzīvojamās mājas īpašniekam ir tiesības noteikt arī citu kārtību).

Pārvaldītājs dzīvojamās mājas rekonstrukciju plāno, ja tas nepieciešams dzīvojamās mājas uzturēšanai atbilstoši normatīvo aktu prasībām (Noteikumu Nr. 905 5.punkts).

Plānotajiem dzīvojamās mājas renovācijas vai rekonstrukcijas darbiem pārvaldnieks sastāda tāmi (Noteikumu Nr. 905 12.punkts).

Plānotos renovācijas vai rekonstrukcijas darbus pārvaldnieks iekļauj pārvaldīšanas darba plānā, saskaņā ar tāmi norādot renovācijas vai rekonstrukcijas darbu izmaksas, kā arī finansēšanas sadalījumu nākamajā gadā un turpmākajos gados (Noteikumu Nr. 905 13.punkts).

Pārvaldnieks sastāda nākamā gada budžeta projektu, kā arī aprēķina pārvaldīšanas darbībām nepieciešamos izdevumus, ievērojot pārvaldīšanas darba plānā norādīto renovācijas vai rekonstrukcijas darbu finansēšanas sadalījumu nākamajā gadā un turpmākajos gados (Noteikumu Nr. 905 14.punkts).

Sagatavoto pārvaldīšanas darba plāna un nākamā gada budžeta projektu, kā arī aprēķinātos pārvaldīšanas darbībām nepieciešamos izdevumus pārvaldīšanas līgumā noteiktā termiņā pārvaldnieks iesniedz dzīvojamās mājas īpašniekam (Noteikumu Nr. 905 15.punkts).

Augstākās tiesas Senāts 2019.gada 12.jūlija spriedumā lietā Nr. SKC-173/2019 11.1.punktā ir atzinis, ka pat gadījumā, ja dzīvojamās mājas īpašnieki nav pilnvarojuši pārvaldnieku lemt par pārvaldīšanas darba plāna un nākamā gada budžeta apstiprināšanu, kā arī pārvaldīšanas izdevumu noteikšanu, pārvaldnieka pienākums ir sastādīt tāmi plānotajiem dzīvojamās mājas renovācijas vai rekonstrukcijas darbiem, iekļaut šos darbus pārvaldīšanas darba plānā un sagatavoto pārvaldīšanas darba plāna un nākamā gada budžeta projektu iesniegt mājas īpašniekiem, lai tie varētu lemt par pārvaldīšanas darba plāna un nākamā gada budžeta projekta apstiprināšanu, kā arī pārvaldīšanas darbībām nepieciešamo izdevumu noteikšanu (Ministru kabineta noteikumu Nr. 905 11.-16.punkts).

Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta astotā daļa nosaka atbildētājas tiesības saņemt maksu par dzīvokļu īpašniekiem sniegto pakalpojumu viņu privātīpašuma pārvaldīšanā un apsaimniekošanā. Šī likuma 50.panta ceturtā daļa paredz, ka gadījumos, kad dzīvokļu īpašnieki nav vienojušies par dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas kārtību un maksu par to, kārtību, kādā pārvaldnieks aprēķina maksu par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu, sastāda dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas darbu tāmi, paziņo dzīvokļu īpašniekiem par maksas apmēru noteiktam laika periodam, informē dzīvokļu īpašniekus par noteiktam laika periodam tāmē paredzētajām izmaksām, kā arī sagatavo dzīvokļu īpašniekiem ikgadēju atskaiti par attiecīgās maksas izlietošanu, nosaka Ministru kabinets.

Uz šī likuma normas pamata pieņemti Ministru kabineta 2017. gada 21. jūlija noteikumi Nr. 408 "Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.408), kuru tiesiskais regulējums attiecas uz dzīvokļu īpašniekiem un dzīvojamās mājas pārvaldniekiem tādās dzīvojamās mājās, kurās dzīvokļu īpašnieki ar nodošanas un pieņemšanas aktu nav pārņēmuši dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesības vai nav lēmuši par pārvaldīšanas un apsaimniekošanas kārtību un noteikuši maksu par to. Tātad tas attiecas arī uz atbildētāju.

Noteikumu Nr. 408 1.punkts paredz kārtību, kādā dzīvojamās mājas pārvaldnieks: 1.1. sastāda dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas darbu tāmi kalendāra gadam; 1.2. aprēķina dzīvokļa, mākslinieka darbnīcas un neapdzīvojamās telpas īpašniekam maksu par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu; 1.3. paziņo dzīvokļu īpašniekiem pārvaldīšanas maksājumu apmēru kalendāra gadam; 1.4. informē dzīvokļu īpašniekus par tāmē paredzētajām izmaksām; 1.5. sagatavo dzīvokļu īpašniekiem pārskatu par pārvaldīšanas maksājumu izlietošanu kārtējā gadā.

Noteikumu Nr. 408 10.punktā noteikts, ka par aprēķinātajiem pārvaldīšanas maksājumiem nākamajam kalendāra gadam pārvaldnieks rakstiski paziņo dzīvokļa īpašniekam līdz attiecīgā gada 15. oktobrim. Paziņojumā norāda laiku un vietu (piemēram, mājas lieta, interneta mājaslapa, informatīvs stends), kur dzīvokļa īpašnieks var iepazīties ar tāmi, kā arī dzīvojamās mājas uzturēšanas darbu plānu.

Noteikumu Nr.408 14.punktā noteikts, ka ne vēlāk kā sešu nedēļu laikā pēc šo noteikumu 10. punktā minētajā paziņojumā norādītās dienas dzīvokļu īpašnieku kopība pieņem lēmumu par pārvaldnieka sagatavotā dzīvojamās mājas uzturēšanas darbu plāna un aprēķināto pārvaldīšanas maksājumu apstiprināšanu vai noraidīšanu.

Noteikumu Nr. 408 15.punkta 1. un 2.apakšpunktā noteikts, ka pieņemot lēmumu par uzturēšanas darbu plāna un pārvaldīšanas maksājumu apstiprināšanu vai noraidīšanu saskaņā ar šo noteikumu 14. punktu, dzīvokļu īpašnieku kopība: 15.1. nevar atteikties no obligāto pārvaldīšanas darbību nodrošināšanas; 15.2. nevar atteikties no dzīvojamās mājas uzturēšanas darbu plānā ietverto dzīvojamās mājas remontu, atjaunošanas vai pārbūves darbu veikšanas.

Noteikumu Nr. 408 18.punktā noteikts, ka pārvaldnieka sastādītais uzturēšanas darbu plāns un aprēķinātie pārvaldīšanas maksājumi stājas spēkā nākamā gada 1. janvārī vai citā pārvaldnieka noteiktajā termiņā, ja: 18.1. saskaņā ar šo noteikumu 12. punktu sasauktā dzīvokļu īpašnieku kopsapulce nav bijusi lemttiesīga vai tajā nav pieņemts lēmums; 18.2. dzīvokļu īpašnieku kopība šo noteikumu 14. punktā minētajā termiņā nav pieņēmusi lēmumu par uzturēšanas darbu plāna un pārvaldīšanas maksājumu apstiprināšanu; 18.3. dzīvokļu īpašnieku kopība šo noteikumu 16. punktā minētajā termiņā nav pieņēmusi lēmumu par dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesību pārņemšanu.

Kā skaidrojusi Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2020.gada 1.jūnija spriedumā lietā Nr. CA-0106-20/5, Noteikumi Nr. 408 stājās spēkā 2017.gada 21.jūlijā, taču līdz tam to pašu jautājumu regulēja Noteikumi Nr.1014. Abos normatīvajos aktos faktiski ir vienāda kārtība, kādā pārvaldnieks sastāda tāmi un aprēķina maksājumus par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu, turklāt ar tādu aprēķinu, ka tiek ievērots pienākums nodrošināt visas Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.panta otrajā daļā minētās obligātās pārvaldīšanas darbības.

Būtiskākā atšķirība abos normatīvajos aktos ir tā, ka Noteikumi Nr.408 nosaka, ka maksājums par pārvaldīšanas pakalpojumu un maksājums par turpmākajos periodos obligāto pārvaldīšanas darbību ietvaros veicamajiem dzīvojamās mājas remonta, atjaunošanas vai pārbūves darbiem ir divi savstarpēji nošķirami maksājumi.

Noteikumu Nr.408 5.punkts paredz, ka obligātos izdevumus par dzīvojamās mājas remontu, kā arī maksājumu par turpmākajos periodos obligāto pārvaldīšanas darbību ietvaros veicamajiem dzīvojamās mājas remonta darbiem tāmē ietver, ja vizuālajā pārbaudē vai tehniskajā apsekošanā ir konstatēti dzīvojamās mājas bojājumi.

Noteikumu Nr.1014 11.punktā bija noteikts, ka, plānojot nepieciešamos remontdarbus nākamajiem periodiem (šo noteikumu 7.4.apakšpunkts), pārvaldnieks pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksā var iekļaut arī plānoto remontdarbu izmaksas. Šo noteikumu 7.4.apakšpunktā minēto pakalpojumu (nākamam periodam nepieciešamo remontdarbu plānošana) nodrošina saskaņā ar dzīvojamās mājas tehniskās apsekošanas rezultātiem, kuru veikusi normatīvajos aktos noteiktā kārtībā sertificēta persona.

Noteikumu Nr.408 anotācijā ir norādīts, ka Noteikumu Nr.1014 11.punkta interpretācija, ja tiek uzskatīts, ka remonta izdevumu ietveršana ir pārvaldnieka tiesība nevis pienākums, pat, ja radusies nepieciešamība veikt remontu, ir kļūdaina.

Tādējādi gan atbilstoši Noteikumos Nr.1014, gan Noteikumos Nr.408 noteiktajam, gadījumā, ja tehniskās apsekošanas rezultātā tiek konstatēts, ka dzīvojamās mājas uzturēšanai (fiziskai saglabāšanai) atbilstoši normatīvo aktu prasībām, ir nepieciešama dzīvojamās mājas kopīpašumā esošo inženierkomunikāciju, tostarp, karstā ūdens stāvvada, nomaiņa, tad šādus izdevumus ir jāparedz un jāiekļauj ikgadējā dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas darbu tāmē (*sk. Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2020.gada 1.jūnija spriedums lietā Nr. CA-0106-20/5*).

Saskaņā ar Noteikumu Nr.408 7.punktu, izdevumus par turpmākajos periodos veicamo dzīvojamās mājas atjaunošanu tajā pārvaldnieks tāmē var neietvert tikai gadījumā, ja dzīvojamās mājas konstrukcijas vai to elementi ir avārijas vai pirmsavārijas stāvoklī un dzīvojamās mājas tehnisko rādītāju un ar tiem saistītie citu ekspluatācijas rādītāju stāvoklis ir tiktāl pasliktinājies, ka dzīvojamās mājas atjaunošana vai pārbūve nav ekonomiski pamatota.

Tiesa konstatē, ka Atbildētāja nav iekļāvusi lietas materiāliem pievienotajās kārtējo gadu Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas darbu tāmēs atbildētājai zināmo nepieciešamo remontdarbu (karstā ūdens stāvvadu nomaiņas) izmaksas un secīgi Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieki arī nav kopsapulcē par tām lēmuši un noraidījuši atbildētājas piedāvājumu. Līdz ar to nepamatots ir atbildētājas iebildums par to, ka karstā ūdens cauruļvadu savlaicīga nomaiņa nav veikta tā iemesla dēļ, ka Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieki nav šim mērķim piešķīruši līdzekļus.

Tiesa atzīst, ka atbildētājai, balstoties uz apsekošanas rezultātā iegūto informāciju, ja tāda būtu bijusi regulāri veikta, bija pienākums atbilstoši Noteikumu Nr.408 5.punktam katra kārtējā kalendārā gada Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas darbu tāmēs, iekļaut un no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem saņemt maksājumus par veicamajiem Dzīvojamās mājas inženierkomunikāciju, tostarp, karstā ūdens stāvvada, renovācijas darbiem. Savukārt Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem, ja netiek sasaukta dzīvokļu īpašnieku kopsapulce un noraidīta atbildētāja piedāvātā apsaimniekošanas maksa (Noteikumu Nr.408 14., 18.2.punkts) bija pienākums veikt tāmē norādītos maksājumus. Tādējādi Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieku kopsapulces nesasaukšana nevarēja būt par pamatu atbildētājas normatīvajos aktos noteiktā pienākuma neizpildei – maksājumu saņemšanai no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem karstā ūdens stāvvada nomaiņai un secīgi šo remonta darbu veikšanai.

[6.5] Kā norādīts lietas materiāliem pievienotajā atbildētājas sastādītajā Aktā, Dzīvojamās mājas Nīcgales ielā 46/1, Rīgā, ekspluatācijas uzsākšanas gads ir 1982 (lietas 29., 60.lapa).

Atbildētāja savos paskaidrojumos ir norādījusi, ka […] inženierkomunikācijām ir beidzies ekspluatācijas termiņš un ir nepieciešama to pilnīga nomaiņa […] (lietas 56.lapa).

Saskaņā ar Noteikumu Nr.907 16.punktu, būves tehnisko apsekošanu veic, ja kopš dzīvojamās mājas un tai piederīgo ēku (būvju) nodošanas ekspluatācijā vai saskaņā ar attiecīgās dzīvojamās mājas kapitalitātes grupu (1.pielikums) attiecīgajai būves daļai vai iebūvētajam būvizstrādājumam ir pagājis šo noteikumu 2.pielikumā minētais vidējais kalpošanas ilgums.

Kā izriet no atbildētājas paskaidrojumiem, atbildētājai bija zināms, ka mājas inženierkomunikācijas (karstā ūdens stāvvadi) ir nolietojušies.

Atbilstoši Noteikumu Nr.907 2.pielikumam, karstā ūdens cauruļvada vidējais normatīvais kalpošanas ilgums ir 20 gadi.

Ievērojot minēto, tiesa konstatē, ka apkures stāvvadu ekspluatācijas termiņš bija beidzies jau 2002.gadā jeb aptuveni sešpadsmit gadus pirms avārijas brīža, līdz ar to atbildētājai bija jāveic ne tikai karstā ūdens stāvvadu vizuālā, bet arī tehniskā apsekošana.

Saskaņā ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 10.panta trešo daļu, uzdodot pārvaldniekam pārvaldīšanas uzdevumu, dzīvojamās mājas īpašnieka pienākums ir nodrošināt šā uzdevuma izpildei nepieciešamo finansējumu.

Atbildētāja savos paskaidrojumos ir norādījusi, ka cietušie – mājas kopība, nav ievērojuši pienācīgo rūpību, lai zaudējumus novērstu, izņemot sava īpašuma apdrošināšanu un zaudējumi, kas nodarīti vienam kopīpašniekam, kas cēlušies nolietojušos inženierkomunikāciju dēļ, kuru nomaiņai nav nodrošināti līdzekļi, jānes kopīpašniekiem samērīgi ar viņu daļām (lietas 57.lapa).

No lietas materiāliem pievienotās atbildētājas sastādītās Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas darbu tāmes 2018.gadam izriet, ka atbilstoši tāmes 1.6.punktam, atbildētāja no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem iekasē maksu par Dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un komunikāciju vizuālo pārbaudi jeb mēnesī 84,05 *euro* apmērā un gadā 1008,55 *euro* apmērā. Atbilstoši tāmes 1.7.punktam, atbildētāja no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem iekasē maksu par Dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un komunikāciju tehnisko apsekošanu jeb mēnesī 124,09 *euro* apmērā un gadā 1489,06 *euro* apmērā. Atbilstoši tāmes 1.8.1.punktam, atbildētāja no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem iekasē maksu par ūdensvadu un kanalizācijas sistēmu tehnisko apkopi jeb mēnesī 80,53 *euro* apmērā un gadā 966,31 *euro* apmērā (lietas 61.lapa).

Turpretī no lietas materiāliem pievienotās atbildētājas sastādītās Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas darbu tāmes 2019.gadam izriet, ka atbilstoši tāmes 1.6.punktam, atbildētāja no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem iekasē maksu par Dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un komunikāciju vizuālo pārbaudi jeb mēnesī 85,04 *euro* apmērā un gadā 1020,53 *euro* apmērā. Atbilstoši tāmes 1.7.punktam, atbildētāja no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem iekasē maksu par Dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un komunikāciju tehnisko apsekošanu jeb mēnesī 156,43 *euro* apmērā un gadā 1877,13 *euro* apmērā. Atbilstoši tāmes 1.8.1.punktam, atbildētāja no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem iekasē maksu par ūdensvadu un kanalizācijas sistēmu tehnisko apkopi jeb mēnesī 108,40 *euro* apmērā un gadā 1300,77 *euro* apmērā (lietas 62.lapa).

Ņemot vērā iepriekš minēto, noraidāmi atbildētājas iebildumi, ka cietušie – mājas kopība nav ievērojuši pienācīgo rūpību, lai zaudējumus novērstu, izņemot sava īpašuma apdrošināšanu, jo atbildētājai ir pašvaldības dots uzdevums pārvaldīt dzīvojamās mājas un secīgi pārstāvēt dzīvokļu īpašumu īpašnieku intereses, pienākums rīkoties kā gādīgam un rūpīgam saimniekam, gādājot par dzīvokļu īpašnieku interešu vislabāko aizsardzību (*Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 19.aprīļa spriedums lietā Nr.CA-0121-17/2*). Savukārt atbildētājas rīcība situācijā, kad tā iekasē no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem finanšu līdzekļus Dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un komunikāciju vizuālajai pārbaudei un tehniskajai apsekošanai, kā arī ūdensvadu un kanalizācijas sistēmu tehniskajai apkopei (lietas 61., 62.lapa), bet kā noskaidrots lietas izskatīšanas laikā – neveicot ne inženierkomunikāciju vizuālo pārbaudi, ne tehnisko apsekošanu un tehnisko apkopi, un norāde, ka par karstā ūdens stāvvada sūces radītajiem zaudējumiem faktiski ir atbildīgi Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieki, liek apšaubīt pārvaldnieces saimniekošanu dzīvokļu īpašnieku vislabākajās interesēs, rīkojoties pretēji Civillikuma 1.pantā nostiprinātajam labas ticības principam.

Tiesa uzskata, ka dzīvokļu īpašniekiem, ja daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimnieko pārvaldītājs, nav ne spējas, ne arī vajadzības pašiem sekot līdzi kopīpašumā esošo inženiertehnisko komunikāciju stāvoklim, jo tas ir pārvaldītāja pienākums.

Ja pārvaldnieks ir juridiskā persona, dzīvojamo māju pārvaldīšanai nepieciešamo profesionālo izglītību un vismaz ceturto profesionālās kvalifikācijas līmeni apliecinošs dokuments nepieciešams tam juridiskās personas darbiniekam, kurš veic pārvaldīšanas līgumā uzdoto pārvaldīšanas uzdevumu attiecīgajā mājā (Dzīvojamu māju pārvaldīšanas likuma 13. panta pirmā daļa). Savukārt dzīvokļa īpašnieki ir personas, kuras nav ieguvušas likumā norādīto dzīvojamo māju pārvaldīšanai nepieciešamo profesionālo izglītību un kurām nav praktiskā darba pieredze dzīvojamo māju pārvaldīšanā un inženierkomunikāciju tehniskā stāvokļa novērtēšanā.

Daudzdzīvokļu mājas dzīvokļa īpašnieks attiecībā pret pārvaldnieku ir patērētājs, savukārt pārvaldnieks ir pakalpojuma sniedzējs, līdz ar to ir ņemams vērā tas, ka dzīvokļa īpašnieks pret pārvaldnieku ir mazāk aizsargāta persona savas ierobežotās kompetences un arī tīri faktisko šķēršļu dēļ.

[6.6] Atbildētāja kā pierādījumus lietā iesniegusi Dzīvojamai mājai nepieciešamo remonta darbu apkopojumus 2016., 2017., 2018. un 2019.gadam (lietas 63.-66.lapa).

Dzīvojamai mājai nepieciešamo remonta darbu apkopojumā 2016.gadam norādīti Dzīvojamai mājai nepieciešamo remonta darbu nosaukumi to izpildes prioritārajā kārtībā vienpadsmit pozīcijās, starp kurām pozīcijā Nr.8 ir ietverta karstā ūdens stāvvadu nomaiņa, norādot orientējošās remonta darbu izmaksas. Ailes "līdzekļu uzkrājumu termiņš (mēnešu skaits)"; "orientējošās remonta darbu izmaksas uz vienu dzīvokļa īpašuma platības m2 (EUR/m2), kas iekļaujamas 2016.gada apsaimniekošanas maksā"; "remontdarbi no plānotajiem uzkrātajiem līdzekļiem (EUR); un "remontdarbu izmaksas, kas iekļaujamas 2016.gada apsaimniekošanas maksā (EUR)" nav aizpildītas. Termiņš, līdz kuram Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem ir jāpieņem lēmums nav norādīts (lietas 63.lapa).

Dzīvojamai mājai nepieciešamo remonta darbu apkopojumā 2017.gadam norādīti Dzīvojamai mājai nepieciešamo remonta darbu nosaukumi to izpildes prioritārajā kārtībā divpadsmit pozīcijās, starp kurām pozīcijā Nr.8 ir ietverta aukstā un karstā ūdens stāvvadu nomaiņa, norādot orientējošās remonta darbu izmaksas. Ailes "līdzekļu uzkrājumu termiņš (mēnešu skaits)"; "orientējošās remonta darbu izmaksas uz vienu dzīvokļa īpašuma platības m2 (EUR/m2), kas iekļaujamas 2017.gada uzkrājumos nākamo periodu remonta darbiem"; "remontdarbi no plānotajiem uzkrātajiem līdzekļiem nākamo periodu remonta darbiem (EUR); un "remontdarbu izmaksas, kas iekļaujamas 2017.gada uzkrājumos nākamo periodu remonta darbiem" nav aizpildītas, izņemot kanalizācijas apakšējās sadales nomaiņas remonta darbiem. Termiņš, līdz kuram Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem ir jāpieņem lēmums nav norādīts (lietas 64.lapa).

Dzīvojamās mājas uzturēšanas darbu plānā 2018.gadam norādīti Dzīvojamai mājai nepieciešamo uzturēšanas darbu veidi trīspadsmit pozīcijās, starp kurām pozīcijā Nr.9 ir ietverta karstā ūdens stāvvadu nomaiņa, norādot ka tiem beidzas ekspluatācijas termiņš un plānotās uzturēšanas darbu izmaksas. Ailē "plānotais uzturēšanas darbu veikšanas laiks" norādīts "pēc uzkrājuma izveidošanas", kā arī ailē "priekšlikumi uzturēšanas darbu finansējuma avotam" norādīts "jāveido uzkrājums". Pārējās ailes "orientējošās remonta darbu izmaksas uz vienu dzīvokļa īpašuma platības m^2 (EUR/m^2), kas iekļaujamas 2018.gada uzkrājumos nākamo periodu uzturēšanas darbiem" un "uzturēšanas darbu izmaksas, kas iekļaujamas 2018.gada uzkrājumos nākamo periodu uzturēšanas darbiem (EUR)" nav aizpildītas. Termiņš, līdz kuram Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem ir jāpieņem lēmums nav norādīts (lietas 65.lapa).

Dzīvojamās mājas uzturēšanas darbu plānā 2019.gadam norādīti Dzīvojamai mājai nepieciešamo uzturēšanas darbu veidi divpadsmit pozīcijās, starp kurām pozīcijā Nr.9 ir ietverta karstā ūdens stāvvadu nomaiņa, norādot ka tiem beidzas ekspluatācijas termiņš un plānotās uzturēšanas darbu izmaksas. Ailē "plānotais uzturēšanas darbu veikšanas laiks" norādīts "pēc uzkrājuma izveidošanas", kā arī ailē "priekšlikumi uzturēšanas darbu

finansējuma avotam" norādīts "jāveido uzkrājums". Pārējās ailes "orientējošās remonta darbu izmaksas uz vienu dzīvokļa īpašuma platības m^2 (EUR/m^2), kas iekļaujamas 2019.gada uzkrājumos nākamo periodu uzturēšanas darbiem" un "uzturēšanas darbu izmaksas, kas iekļaujamas 2019.gada uzkrājumos nākamo periodu uzturēšanas darbiem (EUR)" nav aizpildītas. Termiņš, līdz kuram Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem ir jāpieņem lēmums nav norādīts (lietas 66.lapa).

No atbildētājas iesniegtajiem Dzīvojamai mājai nepieciešamo remonta darbu apkopojumiem un Dzīvojamās mājas uzturēšanas darbu plāniem var secināt, ka uzskaitījums kopumā atbilst visas mājas kapitālajam remontam un nav saprotams, kuru darbu veikšanai tiek veidots uzkrājums. Nepieciešamo remontdarbu apkopojums nepārliecina, ka apsaimniekotājs veic plānošanu un pakāpeniski veic nepieciešamos darbus atbilstoši Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma mērķim – nodrošināt dzīvojamās mājas ekspluatāciju un uzturēšanu, uzlabošanu un saglabāšanos.

No lietas materiāliem neizriet, ka konkrētajā gadījumā Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieki nav ne apstiprinājuši, ne noraidījuši karstā ūdens stāvvadu nomaiņas nepieciešamību.

Nepieciešamo remontdarbu apkopojums nepārliecina, ka apsaimniekotājs veic plānošanu un pakāpeniski veic nepieciešamos darbus atbilstoši Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma mērķim – nodrošināt dzīvojamās mājas ekspluatāciju un uzturēšanu, uzlabošanu un saglabāšanos.

Augstākās tiesas Senāts 2019.gada 16.oktobra spriedumā lietā Nr. SKC-248/2019 ir atzinis, ka konstatējot remonta darbu nepieciešamību, pārvaldniekam ir jāsagatavo tāme par nepieciešamiem remontdarbiem un to izmaksām un pašam jāsasauc dzīvokļu īpašnieku sapulce, informējot dzīvokļu īpašniekus par sapulcē izlemjamo jautājumu un paredzamajām sekām.

Atbildētāja lietā nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecinātu, ka ir rīkojusies Noteikumu Nr.408 un Noteikumu Nr. 905 iepriekš minēto punktu paredzētajā kārtībā jeb ka ir pienācīgā kārtā rakstiski informējusi dzīvokļu īpašnieku kopību par to, ka karstā ūdens stāvvadiem ir nepieciešama nomaiņa, piedāvājot konkrētus renovācijas risinājumus un informējusi par paredzamajām izmaksām, kā arī iesniegusi pierādījumus tam, ka īpašnieki kopsapulcē būtu pieņēmuši lēmumu atteikties no piedāvātajiem darbiem, vienlaicīgi nosakot kopsapulces protokolā dzīvokļu īpašnieku atbildību, līdz ar to tiesa atzīst, ka šāda atbildētājas bezdarbība, pienācīgi neveicot savus normatīvajos aktos noteiktos pārvaldnieka pienākumus un neveicot pārvaldīšanas darba plānošanu, organizēšanu un pārraudzību, ir cēloniskā sakarībā ar notikušo avāriju.

No Noteikumiem Nr.408 izriet, ka pārvaldniekam nepieciešami remontdarbi nav jāveic, ja dzīvokļu īpašnieki no to veikšanas atteikušies. Tomēr dzīvokļu īpašnieku aktīvas rīcības neesamība nav pamats pārvaldniekam neveikt remontdarbus, kuru nepieciešamība iepriekš ir konstatēta (Noteikumu Nr.408 18.punkts).

Bez tam, atbilstoši Noteikumu Nr. 907 19.punktam, ja vizuālajā pārbaudē vai tehniskajā apsekošanā ir konstatēti apstākļi, kas var radīt bojājumu rašanos, dzīvojamās mājas pārvaldītājs veic nepieciešamos pasākumus minēto apstākļu novēršanai, līdz ar to tiesa atzīst, ka atbildētājai, konstatējot karstā ūdens stāvvadu ekspluatācijas termiņa beigas bija nepieciešams veikt aktīvas darbības, lai novērstu bojājumu rašanās iemeslus tās novecojuma dēļ jeb rūpīgāk apsekot to tehnisko stāvokli un veikt regulāru tehnisko apkopi, par ko tā ir iekasējusi samaksu no Dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem.

Atbildētājas pienākums ir nodrošināt dzīvojamās mājas uzturēšanu (fizisku saglabāšanu) un savu iespēju robežās veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai uzturētu apsaimniekošanā nodoto kopīpašuma daļu atbilstošā tehniskā stāvoklī un novērstu zaudējumu rašanos tā kopīpašniekiem. Proti, atbildētājai bija pienākums regulāri (reizi mēnesī) apsekot apsaimniekošanā nodoto kopīpašuma daļu tehnisko stāvokli, konstatēt un novērst apsaimniekošanā nodoto kopīpašuma daļu bojājumus, ko atbildētāja nav veikusi, jo lietā par to nav iesniegti pierādījumi.

Ievērojot norādīto ir pamats secināt, ka atbildētāja nav veikusi no likuma izrietošās pārvaldīšanas darbības. Nav nodrošinājusi, ka kopīpašumā esošie Dzīvojamās mājas karstā ūdens stāvvadi ir tādā tehniskajā stāvoklī, kas nerada kaitējuma rašanās draudus. Tiesa uzskata, ka atbildētāja ir pieļāvusi bezdarbību, ir rīkojusies nevērīgi, un minētā iemesla dēļ pieļāvusi, ka karstā ūdens stāvvada bojājuma dēļ Dzīvoklis ir ticis appludināts.

Lietā nav iesniegti pierādījumi tam, ka karstā ūdens stāvvada sūce ir notikusi kādas nepārvaramas varas ietekmē, kā arī nav pamata uzskatīt, ka kāda trešā persona būtu vainojama pie zaudējumu nodarīšanas Dzīvokļa īpašniekam.

Tiesa neapstrīd faktu, ka dzīvokļu īpašniekiem ir jānodrošina finansējums pārvaldīšanas darbību veikšanai, taču pārvaldītāja pienākums ir informēt dzīvokļu īpašniekus par konkrētiem pārvaldīšanas izdevumiem nepieciešamo finansējumu, kuru dzīvokļu īpašnieki vai nu pieņem, vai arī noraida.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, tiesa atzīst, ka lietā nav gūti pierādījumi, ka atbildētāja ar pienākošos rūpību izturējusies pret pasākumiem, kas veicami, nodrošinot Dzīvojamās mājas kopīpašuma daļas komunikāciju apsekošanu un tehnisko apkopi, kā arī attiecībā uz saviem pārvaldnieka pienākumiem kopumā.

Tiesas ieskatā atbildētājai kā Dzīvojamās mājas pārvaldniecei bija nepieciešams rīkoties kā krietnam un rūpīgam saimniekam un ņemt vērā ēkas komunikāciju nolietojumu, līdz ar to arī savlaicīgi veikt nepieciešamos pasākumus, lai nepieļautu minētā faktora nenovēršamo seku iedarbību uz Dzīvojamās mājas inženierkomunikācijām. Atbildētāja nav pierādījusi, ka kopš Dzīvojamās mājas nodošanas ekspluatācijā 1982.gadā jebkad tika veikta karstā ūdens stāvvadu tehniskā apsekošana un apkope, savukārt komunikāciju vizuālā apsekošana, kā tas jau lietā tika konstatēts iepriekš, netika veikta atbilstoši likuma normu prasībām.

Atbildētāja nav arī iesniegusi tiesai pierādījumus tam, ka bojājums radies neatkarīgi no atbildētājas kā apsaimniekotāja pienākumu izpildes, līdz ar to tiesai nav pamata atzīt, ka atbildētāja ir veikusi visas nepieciešamās darbības, jo atbildētāja varēja novērst iepriekšminēto avārijas situāciju, ja savlaicīgi būtu veikusi savus pienākumus.

Ņemot vērā minēto, secināms, ka aplūkojamajā gadījumā atbildētāja, veicot Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas funkcijas, ir pieļāvusi neuzmanību Civillikuma 1646.panta izpratnē, jo ar pienācīgu rūpību nav izturējusies pret savu kā nekustamā īpašuma apsaimniekotājas pienākumu rūpēties par nekustamajā īpašumā esošo komunikāciju un iekārtu uzturēšanu labā tehniskā stāvoklī un pareizu to ekspluatāciju. Neuzmanība ir atzīstama par vainas formu Civillikuma izpratnē, tā ir cēloniskā sakarā ar nodarītajiem zaudējumiem un ir pamats zaudējumu atlīdzībai, jo atbildētājas bezdarbības rezultātā nodarīti zaudējumi trešai personai.

[6.7] Saskaņā ar Civillikuma 1635.pantu katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums, dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot. Piezīme. Darbība šeit jāsaprot plašākā nozīmē, aptverot ne vien darbību, bet arī atturēšanos no tās, tas ir, bezdarbību.

Civillikuma 1770.pants noteic, ka ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums. Atbilstoši 1773.pantam zaudējums ir tiešs, kad tas ir prettiesīgas darbības vai bezdarbības dabiskās un nepieciešamās sekas, netiešs – kad tas cēlies sagadoties sevišķiem apstākļiem vai attiecībām, nejaušs – kad tā cēlonis ir nejaušs notikums vai nepārvaramā vara. 1775.pantā noteikts, ka katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatlīdzina. 1779.pants noteic, katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

No minētajām likuma normām izriet personas pienākums segt zaudējumus, kuru izdarīšanā tā ir vainīga.

Kā atzīts tiesību teorijā, zaudējumu piedziņas prasības apmierināšanai nepieciešams konstatēt zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumus – 1) personas prettiesiska darbība vai bezdarbība; 2) personas vaina; 3) zaudējumu esamība un to konkrēts apmērs; 4) cēloņsakarība starp prettiesisko darbību un zaudējumiem. (*Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, Rīga, 2000.g., 270.lpp.*).

Arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments 2008.gada 2.aprīļa spriedumā lietā Nr. SKC – 143 ir norādījis, ka

zaudējumu atlīdzības pienākums iestājas tad, kad vienlaicīgi pastāv šādi priekšnoteikumi jeb atlīdzības pamati: 1) tiesību aizskārums vai neattaisnojama darbība, kas attiecīgos gadījumos ietver arī novērtējumu no ievainojamības viedokļa; 2) zaudējumu esamība; 3) cēloniskais sakars starp zaudējumiem un neatļauto darbību.

[6.8] Atbilstoši Civillikuma 1786.pantam zaudējumu summu veido bojāto lietu atjaunošanas vērtība.

Zaudējumu apmēru apliecina lietas materiāliem pievienotā 2018.gada 7.jūnija /pers. C/, būvniecības speciālista sertifikāta Nr. 4-03691, sagatavotā Lokālā tāme Nr. 21-07/06/2018-S telpu atjaunošanas darbiem pēc negadījuma. Tāmē norādītas darbības, kas būtu veicamas saliešanas seku novēršanai Dzīvoklī un tāmes tiešās izmaksas kopsummā bez PVN norādītas 2241,90 *euro* (lietas 33.-34.lapa).

Atbildētāja nav apstrīdējusi tāmē ietvertās pozīcijas, līdz ar to arī tiesai nav pamata apšaubīt prasītājas iesniegtajā tāmē par remontdarbu veikšanu norādīto nepieciešamo izdevumu apmēru. Tiesa uzskata, ka apdrošinātājs, sastādot tāmi, nav ieinteresēts palielināt pats savu izmaksu apmēru, kuru atlīdzības perspektīva uz apdrošināšanas atlīdzības izmaksas brīdi nav zināma.

[6.9] Lai nodrošinātu dzīvojamās mājas lietošanas īpašību saglabāšanu, pārvaldniekam ir pienākums īstenot nepārtrauktu pārvaldīšanas procesu un izvēlēties optimālas pārvaldīšanas darba metodes. Atbildētāja, veicot pārvaldīšanas pienākumus, ir uzņēmusies zināmu risku un atbildību par sekām, kas var rasties dzīvokļu īpašniekiem darbību vai bezdarbības rezultātā (tiešs zaudējums) vai ir saistītas ar sevišķo apstākļu vai attiecību sagadīšanos (netiešs zaudējums). Likumā ir strikti nodalīta kopīpašuma daļa un atsevišķais īpašums. Par dzīvokļa īpašumam piederošo komunikāciju un ierīču atbilstošu funkcionēšanu ir atbildīgs attiecīgā dzīvokļa īpašnieks. Par kopīpašumā esošo komunikāciju atbilstošu funkcionēšanu ir atbildīgs dzīvojamās mājas pārvaldnieks.

Augstākās tiesas Senāts 2019.gada 12.jūlija sprieduma lietā Nr. SKC-173/2019 12.3.2.punktā ir atzinis, ka dzīvojamās mājas pārvaldīšanas darbības ir pārvaldnieka pienākums, kurš atbildīgs par šo darbību izdarīšanu pienācīgā kvalitātē un kurš ir profesionālis attiecīgajā jomā. Fakta, ka dzīvojamā māja tiek apsaimniekota atbilstoši likuma prasībām, pierādīšana ir pārvaldnieces jeb atbildētājas uzdevums.

Augstākās tiesas Senāts 2019.gada 16.oktobra sprieduma lietā Nr. SKC-248/2019 7.1.punktā ir atzinis, ka pārvaldnieku no atbildības par dzīvojamās mājas komunikāciju bojājumu rezultātā radīto kaitējumu ir pamats atbrīvot tikai tad, ja ir ievērota līgumā un likumā noteiktā kārtība un pārvaldnieks no savas puses ir veicis visas nepieciešamās darbības, bet dzīvokļu īpašnieki kopsapulcē ir nobalsojuši pret pārvaldnieka ierosinājumu.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa nosaka, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 10. pantā noteiktajam puses realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā. Sacīkste notiek, pusēm dodot paskaidrojumus, iesniedzot pierādījumus, tiesai adresētus pieteikumus, piedaloties liecinieku un ekspertu nopratināšanā, citu pierādījumu pārbaudē un novērtēšanā, piedaloties tiesu debatēs un veicot citas procesuālās darbības likumā noteiktajā kārtībā.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka pušu sacīkste civilprocesā ir prasības tiesvedības pamatprincips civillietās, saskaņā ar kuru katra puse pierāda tiesai savu prasījumu, pretprasījumu un iebildumu pamatotību (*sk. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28. nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 62. lpp.*).

Minētais pamatprincips nozīmē to, ka strīdu tiesa izspriež tikai uz to pierādījumu pamata, kurus iesniegušas puses, tomēr ar atrunu, ka pēc puses lūguma tiesa izprasa pierādījumus, kurus lietas dalībniekam nav iespējams saņemt (*Civilprocesa likuma 93. pants) (sk. A.Līcis. Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Mācību līdzeklis tiesību zinātņu studentiem. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003, 59. lpp.*).

Kā atzinusi Zemgales apgabaltiesa 2020.gada 4.jūnija spriedumā Nr. CA-0286-20/12, ja atbildētāja spēj pierādīt, ka dzīvokļu īpašnieki būtu noraidījuši apsaimniekotājas sagatavoto pārvaldīšanas darba plānu saistībā ar nepieciešamajiem rekonstrukcijas darbiem un izmaksām, atbildētāja var izvairīties no civiltiesiskās atbildības apdrošinātājas regresa prasībai, pamatojot ar to, ka tā veikusi visas likumā paredzētās un ar pašvaldības pilnvarojuma līgumu uzdotās pārvaldīšanas darbības, taču dzīvokļu īpašnieki nav piešķīruši nepieciešamo finansējumu.

Ievērojot lietā konstatētos apstākļus un to, ka atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecinātu, ka viņa ir veikusi savu pienākumu ievērot dzīvojamo māju pārvaldīšanu regulējošo un citu normatīvo aktu prasības, kā arī Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 4.pantā noteiktos dzīvojamās mājas pārvaldīšanas principus, tiesa uzskata, ka atbildētāja ir pieļāvusi neattaisnojamu bezdarbību, nepildot savus likumā paredzētos pienākumus jeb neveicot karstā ūdens stāvvadu regulāru vizuālo un tehnisko apsekošanu, tehnisko apkopi un neplānojot kārtējo remontu, kas savukārt radīja avārijas situāciju daudzdzīvokļu Dzīvojamās mājas koplietošanā esošajā komunikācijā, radot apdrošinātajam Dzīvoklim bojājumus, un secīgi – zaudējumus prasītājai kā Dzīvokļa apdrošinātājai, līdz ar to no atbildētājas prasītājas labā ir pamats piedzīt prasītājai radušos zaudējumus prasītājas izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības 2317,90 *euro* apmērā.

[7] Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas zaudējumus, kas izpaužas kā maksa par zaudējumu atgūšanas lietas administrēšanu tiesvedības procesā vispārējā kārtībā (nepieciešamo dokumentu izprasīšana un to apkopošana, prasības pieteikuma sagatavošana, nosūtīšana utt.) 121 *euro* apmērā, kas ir fiksētā maksa saskaņā ar 2014.gada 13.novembra sadarbības līgumu Nr.01767-10-14A (fiksētā maksa 100 *euro* + PVN 21% 21 *euro*), ko prasītāja ir samaksājusi sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija" pamatojoties uz 2018.gada 29.novembra pilnvaru Nr.PILN-1-4/42-2018.

Minētā Līguma 1.1.punktā noteikts, ka prasītāja uzdod, bet sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija" apņemas atbilstoši šā Līguma nosacījumiem, sniegt prasītājai pakalpojumus, kas ir saistīti ar kredītinformācijas nodrošināšanu un prasītājas debitoru parādu piedziņu, pārvaldīšanu un regresu atgūšanu (lietas 14.lapa).

No izsniegtās Pilnvaras redzams, ka prasītāja kā pilnvarotāja ir pilnvarojusi sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija" kā pilnvarnieci prasītājas vārdā pēc saviem ieskatiem veikt darbības, rīkoties, vest pārrunas, kā arī citas darbības un pasākumus bez ierobežojuma, lai prasītājas parādnieki nokārto parādsaistības pret prasītāju (lietas 15.lapa).

Minētais prasījums pamatots ar to, ka atbildētāja labprātīgi nav segusi radītos zaudējumus, līdz ar to prasītājai radās nepieciešamība pilnvarot sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija", lai tos iekasētu no atbildētājas.

Prasības pieteikumam pievienots faktūrrēķins Nr.28723, kuru sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija" izrakstījusi prasītājai par izmaksu lietu administrēšanu, t.s., izmaksu lietā Nr.R18-18-0207 (lietas 24.lapa) un lietai pievienotais 2019.gada 30.septembra maksājuma uzdevums apliecina, ka prasītāja to ir apmaksājusi (lietas 40.lapa).

Tiesa secina, ka prasītāja uz savstarpēja līguma ar pilnvaroto personu pamata ir samaksājusi tai iepriekš nolīgtu atlīdzību par juridiskās palīdzības sniegšanu.

Tiesas ieskatā, šie nevar tikt atzīti par zaudējumiem Civillikuma 1779.panta izpratnē, kas būtu radušies atbildētāja darbības vai bezdarbības dēļ, bet atbilstoši Civilprocesa likuma jēgai un tiesiskajam regulējumam tiesāšanās izdevumi, tai skaitā, ar lietas vešanu saistītie izdevumi, tiek atlīdzināti Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā un apmērā. Jautājums par tiesu izdevumiem pieder pie procesuālām, bet ne materiālām tiesībām. (..) Apšaubāma ir iespēja piemērot materiālo tiesību noteikumus procesuālām attiecībām (*V.Bukovskis, Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933., 421.lpp.*).

Senāta praksē nostiprinājusies atziņa, ka jautājums par tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu, t.sk., to izdevumu, kas radušies, lietas vešanai pilnvarojot

pārstāvi, izšķirams saskaņā ar Civilprocesa normām un materiālo tiesību normas (Civillikuma normas par zaudējumu atlīdzību) nav piemērojamas (*Senāta 2009.gada 21.janvāra spriedums lietā Nr.SKC-6/2009, Senāta 2016.gada 22.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC-204/2016*).

Bez tam, Civilprocesa likums neparedz izdevumu par juridiskās palīdzības saņemšanu jebkurai personai atlīdzināšanu (*skatīt arī Satversmes tiesas 2014. gada 7. februāra spriedums lietā Nr.2013-04-01*).

Tiesa uzskata, ka izdevumi prasītājam par tiesvedības pakalpojumiem Civillikuma 1775.panta izpratnē nav pierādīti. Lietas administrēšanas izdevumi neattiecas uz zaudējumiem, kas cēlušies no Dzīvokļa saliešanas, tie nav izmaksāti dzīvokļa īpašniekam.

Tiesai nav pamata piemērot prasītājas norādīto judikatūru – Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 30.jūnija spriedumu lietā Nr. SKC-0093/2015 tiesisko apstākļu atšķirības dēļ. Norādītajā lietā analizēts jautājums par Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja tiesībām saņemt izdevumus, kas izlietoti no Garantijas fonda un kuru atlīdzināšanu paredz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums kā speciālā tiesību norma. Norādītā likuma normas šajā gadījumā nav piemērojamas.

Tiesas ieskatā prasītāja nepamatoti pielīdzina savu tiesisko situāciju, situācijām, kādās kā prasītājs lietās par zaudējumu piedziņu uzstājas Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs. Tiesu praksē atzīts, ka [..] pildot ar likumu uzlikto pienākumu Garantijas fonda līdzekļus izlieto ne tikai apdrošināšanas atlīdzības izmaksai, bet arī ar to saistītu pasākumu finansēšanai likumā noteiktā kārtībā (*Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016. gada 1. jūlija spriedums lietā SKC-170/2016*). Konkrētajā gadījumā prasītāja nepārstāv Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja intereses.

Uz minētās lietas izskatīšanu tiesu praksē jau izveidojusies vienota prakse šajā jautājumā. Tā, piemēram, apgabaltiesas atzinušas prasības šajā daļā par nepamatotām un noraidāmām (sk. *Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018.gada 19.aprīļa spriedumu lietā Nr.C33464716, Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2020.gada 11.marta spriedumu lietā Nr. C29336419, Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 24.septembra spriedumu lietā Nr.C26064219, Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2020.gada 24.janvāra spriedumu lietā Nr. C73490718*).

Ievērojot minēto tiesa atzīst, ka prasītājas prasība daļā par fiksētās maksas saskaņā ar sadarbības līgumu par zaudējumu atgūšanas lietas administrēšanu 121 *euro* apmērā piedziņu no atbildētājas nav pamatota un ir noraidāma.

[8] Saskaņā ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta atziņām (*sk. 2016.gada 29.janvāra lēmums lietā Nr.SKC-1331/2016*) likumiskie procenti, tiesības uz kuriem norādīts tiesas spriedumā atbilstoši Civilprocesa likuma 195.pantam, ir aprēķināmi par sprieduma izpildes nokavējumu, tātad, par laiku posmu pēc sprieduma labprātīgās izpildes termiņa beigām, līdz ar to, atbilstoši Civilprocesa likuma 195.pantu, nosakāmas prasītājas tiesības par laika periodu pēc sprieduma labprātīgās izpildes termiņa beigām līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no atbildētājas likumiskos procentus par parāda summas lietošanu: 6 % gadā no piedzītās, bet nesamaksātās parāda pamatsummas, nosakot, ka atbilstoši Civillikuma 1765.panta pirmajai daļai un 1763.panta 1.punktam procentu pieaugums apstājas, kad to apmērs sasniegs pamatparāda lielumu.

[9] Prasība ir apmierināta par kopējo summu 2196,90 *euro* jeb 94,78% apmērā no sākotnējās prasības kopējās summas 2317,90 *euro*.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai un 39.panta pirmās daļas 5.punktam, ņemot vērā to, ka prasība ir apmierināma daļēji, no atbildētājas par labu prasītājai proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram piedzenama valsts nodeva 329,54 *euro*, kā arī ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,30 *euro*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu atbildētājai nosakāms desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 189.-195., 204.[1] , 250.[25] pantu, tiesa

nosprieda:

Seesam Insurance AS Latvijas filiāles, reģistrācijas Nr. 40103475609, pilnvarotās pārstāves sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija", reģistrācijas Nr.40003717522, vienkāršotās procedūras prasību pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr. 4010336232, par zaudējumu piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr.4010336232, par labu Seesam Insurance AS Latvijas filiālei, reģistrācijas Nr.40103475609, zaudējumus par izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību 2196,90 *euro* (divi tūkstoši viens simts deviņdesmit seši *euro* un 90 centi), tiesas izdevumus – valsts nodevu 329,54 *euro* (trīs simti divdesmit deviņi *euro* un 54 centi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 *euro* (trīs *euro* un 30 centi), kopsummā 2529,74 *euro* (divi tūkstoši pieci simti divdesmit deviņi *euro* un 74 centi).

Noraidīt prasību daļā par fiksētās maksas 121 *euro* (viens simts divdesmit viens *euro*) piedziņu saskaņā ar sadarbības līgumu Nr.01767-10-14A par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības atgūšanas administrēšanu tiesvedības procesā *n o* sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr.4010336232.

Parāda un tiesas izdevumu summas samaksa veicama Seesam Insurance AS Latvijas filiāles, reģistrācijas Nr. 40103475609, pārstāves sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Julianus Inkasso Latvija", reģistrācijas Nr.40003717522, AS "Swedbank" norēķinu kontā Nr. LV61HABA0551008868793.

Noteikt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr.4010336232, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Noteikt Seesam Insurance AS Latvijas filiālei, reģistrācijas Nr. 40103475609, tiesības par laika periodu pēc sprieduma labprātīgās izpildes termiņa beigām līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt 6% (sešus procentus) gadā no piedzītās un nesamaksātās pamatparāda summas.

Spriedumu 20 (divdesmit) dienu laikā apelācijas kārtībā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Latgales apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Rēzeknes tiesā, ja pastāv kāds no Civilprocesa likuma 440.[2] pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem.

Sprieduma sastādīšanas datums - 2020.gada 17.jūnijs.

Tiesnese S.Rūtena – Laizāne